



EASO praktiline juhend: rahvusvahelise kaitse saajaks kvalifitseerumine

EASO praktiliste juhendite sari

Aprill 2018

EASO ega ükski tema nimel tegutsev isik ei vastuta käesolevas dokumendis sisalduva teabe kasutamise eest.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2019

© EASO, 2019

Paljundamine on lubatud tingimusel, et viidatakse allikale.

EASO autoriõigusega hõlmamata fotode või muu materjali kasutamiseks ja taasesitamiseks tuleb küsida luba otse autoriõiguse valdaja käest.

Print	ISBN 978-92-9476-123-1	doi:10.2847/251694	BZ-02-18-902-ET-C
PDF	ISBN 978-92-9476-099-9	doi:10.2847/340602	BZ-02-18-902-ET-N



EASO praktiline juhend: rahvusvahelise kaitse saajaks kvalifitseerumine

EASO praktiliste juhendite sari

Aprill 2018

Sisukord

Abbreviations	5
Rahvusvahelise kaitse saajaks kvalifitseerumise praktilise juhendi sissejuhatus	5
KONTROLL-LOENDID	7
JUHISED	10
Üldpõhimõtted	11
Õigusraamistik: Genfi konventsioon ja miinimumnõuete direktiiv	11
Isiklik olukord	12
Otsustusprotsess	12
„Väljaspool päritoluriiki“: isikuline ja territoriaalne kohaldamisala	13
Kolmanda riigi kodanik	13
Kodakondsuseta isik	13
Päritoluriigi kindlaksmääramise olulisus	14
Väljaspool päritoluriiki	15
Pagulasseisund: põhjendatud tagakiusamishirm	16
Tagakiusamine	16
1. Kas tegu on piisavalt raske inimõiguste rikkumisega, mis toimub mõnel allpool kirjeldatud kujul?	17
2. Kas tegu on sellise inimõiguse rikkumisega, millest ei tohi teha erandit, või mõne muu põhilise inimõiguse piisavalt raske rikkumisega?	19
3. Kas kohtlemist võib pidada mitmesuguste meetmete kogumiks, mille tagajärjed võiksid taotlejat sarnaselt mõjutada?	20
Põhjendatud hirm	20
Pagulasseisund: tagakiusamise põhjused	22
Rass	22
Usk	22
Rahvus	23
Teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumine	23
Ühine tunnus	23
Eristuva identiteedi tajumine	24
Poliitilised vaated	25
Seos põhjusega	25
Täiendav kaitse	27
Reaalne oht	27
Suur kahju	27
Surmanuhtlus või hukkamine	27
Piinamine või ebainimlik või väärkust alandav kohtlemine või karistamine	28
Piinamine	28
Ebainimlik või alandav kohtlemine või karistamine	29
Suur ja individuaalne oht tsiviilisiku elule või isikupuutumasele juhusliku vägivalda tõttu rahvusvahelises või riigisiseses relvastatud kokkupõrkes	30
Rahvusvaheline või riigisisene relvastatud konflikt	30
Tsiviilisik	30
Juhuslik vägivald	31
Suur ja individuaalne oht	32
Elu või isikupuutumatus	32
Seos (millegi tõttu)	33
Rahvusvahelise kaitse vajadus, mis tekib kohapeal (<i>sur place</i>)	34
Tagakiusajad või suure kahju põhjustajad	35

Kaitse päritoluriigis	36
Kaitse pakkujad	36
Kaitse kvaliteet	37
Tõhusus	38
Püsivus	38
Juurdepääsetavus	38
Riigisisese kaitse alternatiiv	39
Kaitse päritoluriigi osas	40
Ligipääs päritoluriigi osale	40
Taotlejal on mõistlik päritoluriigi osasse elama asuda	40
Enda päritoluriigis kaitse alla andmisest keeldumine	41
VOOSKEEMID	42
VIITED	50
Kasulikud lingid	51
Muud materjalid	51
Õigusviited ja asjakohane kohtupraktika	51
Üldpõhimõtted	51
Isikuline ja territoriaalne kohaldamisala	52
Pagulasseisund: põhjendatud tagakiusamishirm	52
Tagakiusamise põhjused: rass	53
Tagakiusamise põhjused: usk	54
Tagakiusamise põhjused: rahvus	54
Tagakiusamise põhjused: teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumine	54
Tagakiusamise põhjused: poliitilised vaated	55
Seosed (millegi tõttu)	55
Täiendav kaitse: suure kahju kannatamise reaalne oht	55
Täiendav kaitse: surmanuhtlus või hukkamine	56
Täiendav kaitse: piinamine või ebainimlik või väärkust alandav kohtlemine või karistamine	56
Täiendav kaitse: suur ja individuaalne oht tsiviilisiku elule või isikupuutumatusel juhuliku vägivalla tõttu rahvusvahelises või riigisiseses relvastatud kokkupõrkes	57
Rahvusvahelise kaitse vajadus, mis tekib kohapeal (<i>sur place</i>)	57
Tagakiusajad või suure kahju põhjustajad	57
Kaitse pakkujad ja kaitse kvaliteet	58
Riigisisese kaitse alternatiiv	58

Abbreviations

APD – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta

CJEU – Euroopa Liidu Kohus

ECHR – Euroopa inimõiguste konventsioon

ECtHR – Euroopa Inimõiguste Kohus

GC – 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsioon ja 1967. aasta pagulasseisundi protokoll

ICJ – Rahvusvaheline Kohus

QD – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule

Rahvusvahelise kaitse saajaks kvalifitseerumise praktilise juhendi sissejuhatus

Mis on praktilise juhendi eesmärk? EASO praktiline juhend rahvusvahelise kaitse saajaks kvalifitseerumise kohta on praktiline vahend, mida ametnikud saavad Euroopa Liidus ja mujal oma igapäevatoos kasutada.

Praktilise juhendi eesmärk on olla abiks iga rahvusvahelise kaitse taotluse individuaalsel, objektiivsel ja erapooletul läbivaatamisel, kohaldades rahvusvahelise kaitse saajaks kvalifitseerujate kindlaksmääramisel ühesuguseid õiguslikke kriteeriume ja ühiseid standardeid.

Juhend lähtub 1951. aasta Genfi konventsiooni sätetest ja miinimumnõuete direktiivist (Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule). Juhendis astutakse samm edasi ja muudetakse need õigusnõuded praktilisteks juhisteks.

Mida praktiline juhend sisaldab? Juhendis keskendutakse sellele, kes kvalifitseerub rahvusvaheliseks kaitseks, nii pagulasseisundi kui ka täiendava kaitse seisukohast. Miinimumnõuete direktiiviga ühtse terminoloogia tagamiseks eelistatakse mõistet „kvalifitseerumine“. Seda mõistet peetakse samaväärseks mõistetega „kriteeriumidele vastavus“ ja „kaasamine“, mida kasutatakse teistes asjaomastes EASO väljaannetes.

Juhend koostati kavandatud miinimumnõuete määrust käsitlevate läbirääkimiste kontekstis. Siiski põhineb juhend kehtival miinimumnõuete direktiivil ja selles viidatakse selle direktiivi sätetele. Kasutaja peaks lugema juhendit alati asjaomase kehtiva õigusakti vastavate sätete kontekstis ja ennast nendega kurssi viima.

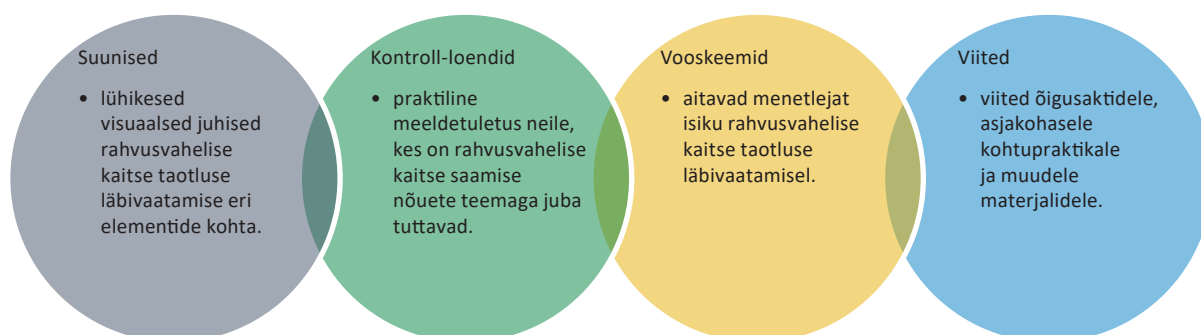
Juhendis käsitletakse rahvusvahelise kaitse saajaks kvalifitseerumise õigusnõudeid, selles ei käsitleta faktilist analüüsi ega hindamist. Nende teemade kohta teabe saamiseks peaks kasutaja vaatama väljaannet „EASO praktiline juhend: isiklik vestlus“ ja eelkõige väljaannet „EASO praktiline juhend: tõendite hindamine“.

Samuti jääb käesoleva praktilise juhendi ulatusest välja nende isikute välistamine, keda ei peeta rahvusvahelise kaitse vääriliseks. Vastavad suunised on väljaandes „EASO praktiline juhend: välistamine“. Samuti ei käsitleta käesolevas juhendis üksikasjalikult Genfi konventsiooni artikli 1D ja miinimumnõuete direktiivi artikli 12 lõike 1 kohast välistamist ja pagulasseisundi kaitset.

Kellele on praktiline juhend suunatud? Juhend on suunatud peamiselt taotlusi menetlevatele riigiametnikele, vestluse läbiviijatele ja otsustajatele. Lisaks võib see olla kasulik vahend poliitikutele, kvaliteedijuhtidele ja õigusnõustajatele ning kõigile neile, keda huvitab rahvusvahelise kaitse saajaks kvalifitseerumine Euroopa Liidu kontekstis.

Praktilise juhendi eesmärk on täita nii algajate kui ka aastatepikkuse kogemusega ametnike vajadusi. Selle osi ja sisu on võimalik kasutada erinevalt olenevalt kasutaja vajadustest.

Kuidas praktilist juhendit kasutada? Praktiline juhend koosneb neljast osast, mida saab kasutada eraldi või omavahel seotuna.



Lisaks struktureeritud juhiste jaoks käesolevat praktilist juhendit kasutada ka enesehindamisvahendina. Seda on võimalik kasutada ka kvaliteedikontrolliks ja/või koolitamiseks.

Kuidas praktiline juhend on koostatud? Juhendi on koostanud EL+ riikide eksperdid ning sellesse andsid väärtusliku panuse Euroopa Komisjon ja ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet. Juhendi väljatöötamist toetas ja koordineeris EASO. Enne juhendi valmimist konsulteeriti selle üle kõikide EL+ riikidega.

Kuidas on praktiline juhend seotud liikmesriikide õigusaktide ja tavadega? Juhend järgib ühistel nõuetel põhinevat paindlikku lähenemist, kuid võimaldab arvestada ka liikmesriikide õigusaktide, suuniste ja tavade erinevusi.

Iga liikmesriigi ametiasutus saab lisada praktilise juhendi vastavasse osasse oma õigusaktide ja suuniste teabe, et anda oma ametnikele rahvusvahelise kaitse saajaks kvalifitseerumise kohta kogu vajalik teave ühes dokumendis.

Kuidas on praktiline juhend seotud EASO muude abivahenditega? EASO missioon on toetada liikmesriike muu hulgas ühtse koolituse, ühtse kvaliteedi ja ühtse päritoluriigi teabe kaudu. Rahvusvahelise kaitse saajaks kvalifitseerumise praktiline juhend – nagu kõik EASO abivahendid – põhineb Euroopa ühise varjupaigasüsteemi standarditel. Juhend tugineb samale raamistikule ja täiendab muid kättesaadavaid EASO vahendeid. Juhendi koostamisel lähtuti selle kooskõlast muude vahenditega, eelkõige sellega tihedalt seotud EASO koolituskava moodulitega „Kaasamine“ ja „Kaasamine edasijõudnutele“. [Rahvusvahelise kaitse saajaks kvalifitseerumine \(direktiiv 2011/95/EL\) — Õiguslik analüüs \(mille koostas EASOga sõlmitud lepingu raames IARLJ-Europe\)](#) oli käesoleva vahendi väljatöötamisel samuti väärtuslik allikas.

See on praktiline juhend, mis koostati EASO kvaliteedimaatriksi protsessi raames, ning seda tuleks kasutada koos muude praktiliste vahenditega, mis on kättesaadavad aadressil <https://www.easo.europa.eu/practical-tools>.

KONTROLL-LOENDID

- ▶ *Praktiline meeldetuletus neile, kes on juba rahvusvahelise kaitse saajaks kvalifitseerumise teemaga tuttavad*
- ▶ *Kasutage konkreetsete teemade kohta lisasuuniste saamiseks linke*

Üldpõhimõtted

- ☐ Kohaldage õigussätteid vastuvõetavatele olulistele faktidele ja riskihinnangu tulemustele.
- ☐ Pidage meeles, et kõigepealt tuleks alati uurida pagulasseisundile kvalifitseerumist.
- ☐ Pidage meeles, et kaitsevajadus võib ilmuda ka **kohapeal** (*sur place*).
- ☐ Uurige iga juhtumit individuaalselt, objektiivselt ja erapooletult.

„Väljaspool päritoluriiki”: isikuline ja territoriaalne kohaldamisala

- ☐ Määrake kindlaks taotleja kodakondsusjärgne riik või varasem alaline elukohariik.

Pagulasseisund: põhjendatud tagakiusamishirm

Tagakiusamine

Hinnake, kas konkreetset kohtlemist võiks lugeda tagakiusamiseks, võttes arvesse järgmist:

- ☐ Kas tegu on piisavalt raske inimõiguste rikkumisega, mis toimub muu hulgas mõnel miinimumnõuete direktiivi artikli 9 lõikes 2 osutatud kujul?
- ☐ Kas tegu on inimõiguste rikkumisega, millest ei saa teha erandit, või mõne muu põhilise inimõiguse piisavalt raske rikkumisega?
- ☐ Kas kohtlemist võib pidada mitmesuguste meetmete kogumiks, mille tagajärjed võiksid taotlejat sarnaselt mõjutada?

Põhjendatud hirm

- ☐ Hinnake, kas taotlejal on põhjendatud hirm:
 - Tehke kõiki vastuvõetavaid olulisi fakte arvesse võttes kindlaks, kas isikut on varem taga kiusatud või sellega ähvardatud.
 - Kaaluge – kui see on liikmesriigi tavast tulenevalt asjakohane –, kas varasem tagakiusamine oli nii julm, et kahju loetakse jätkuvaks, kuigi see ei kordu.
 - Analüüsige, kas põhjendatud (hirmu) künnis on ületatud (on see piisavalt tõenäoline).

Pagulasseisund: tagakiusamise põhjused

Uurige, kas taotleja hirm tagakiusamise ees on seotud mõne järgmise (tegeliku või oletatava) põhjusega.

<input type="checkbox"/> Rass	<ul style="list-style-type: none"> ■ nahavärv ■ päritolu ■ teatavasse rahvusrühma kuulumine
<input type="checkbox"/> Usk	<ul style="list-style-type: none"> ■ teistlikud, mitteteistlikud ja ateistlikud veendumused ■ osalemine üksinda või koos teistega eraviisilistel või avalikel formaalsetel usutalitustel või nendest hoidumine ■ osalemine muudes religioossetes tegevustes või seisukohtade väljendustes või nendest hoidumine ■ osalemine isikliku või ühiskondliku käitumise vormides, mis põhinevad või tulenevad mõnest religioossetest uskumusest, või nendest hoidumine
<input type="checkbox"/> Rahvus	<ul style="list-style-type: none"> ■ kodakondsus või selle puudumine ■ kultuuriline identiteet ■ etniline identiteet ■ keeleline identiteet ■ ühine geograafiline või poliitiline päritolu ■ suhe teise riigi elanikkonnaga

Pagulasseisund: tagakiusamise põhjused

- | | |
|---|--|
| <input type="checkbox"/> Teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumine | <ul style="list-style-type: none"> taotleja jagab (või näib jagavat) ühist tunnust, ja taotlejal on (või näib olevat) selgesti eristuv identiteet |
| <input type="checkbox"/> Poliitilised vaated | <ul style="list-style-type: none"> taotlejal on vaade, idee või uskumus mingis küsimuses, mis on seotud potentsiaalsete tagakiusajate, nende poliitika või meetoditega, olenemata sellest, kas taotleja on tegutsenud sellest vaatest, ideest või uskumusest lähtudes või mitte |
- ☐ Veenduge, et (tegeliku või oletatava) asjaolu ja tagakiusamishirmu vahel on seos.

Täiendav kaitse

Reaalne oht

- Kaaluge kõiki vastuvõetavaid olulisi fakte ja tehke kindlaks, kas isik on kannatanud suurt kahju või teda on sellega ähvardatud.
- Kui see on liikmesriigi tavast tulenevalt asjakohane, kaaluge, kas varasem suur kahju oli nii julm, et kahju loetakse jätkuvaks, kuigi see ei kordu.
- Analüüsige, kas reaalse ohu künnis on ületatud (on see piisavalt tõenäoline).

Suur kahju

Hinnake, kas esineb reaalne oht järgmiseks:

- ☐ surmanuhtlus või hukkamine
- ☐ taotleja piinamine või ebainimlik või väarikust alandav kohtlemine või karistamine päritoluriigis
- ☐ tõsine ja individuaalne oht tsiviilisiku elule või isikupuutumata juhusliku vägivalda tõttu rahvusvahelises või riigisisises relvastatud kokkupõrkes

Tagakiusajad või suure kahju põhjustajad

- ☐ Tehke kindlaks tagakiusaja või suure kahju põhjustaja.

Kaitse päritoluriigis

Kaitse pakkujad

- ☐ Kaaluge, kes võiks olla potentsiaalne kaitse pakkuja:
 - riik
 - riiki või olulist osa riigi territooriumist valitsevad parteid või organisatsioonid, sh rahvusvahelised organisatsioonid

Tehke kindlaks, kas kaitse pakkuja

- suudab** pakkuda kaitset, mis on
 - ☐ tõhus
 - ☐ püsiv
 - ☐ kättesaadav
- on nõus** taotlejale sellist kaitset pakkuma

Riigisisese kaitse alternatiiv

- ☐ Kaaluge, kas on olemas mõni päritoluriigi konkreetne osa, kus taotleja ei peaks tundma põhjendatud hirmu tagakiusamise ees ja kus ta pole suure kahju realses ohus või kus talle pakutakse kaitset tagakiusamise ja suure kahju eest.
 - Analüüsige**, kas see riigi osa on
 - ☐ ohutu
 - ☐ ligipääsetav
 - ☐ taotlejale elama asumiseks mõistlik koht

JUHISED

- ▶ *Lühikesed visuaalsed juhised rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eri elementide kohta*
- ▶ *Kasutage vabu tekstivälju, et lisada viited riiklikele õigusaktidele, suunistele ja tavadele*

Üldpõhimõtted [\[tagasi kontroll-loetellu\]](#)

Õigusraamistik: Genfi konventsioon ja miinimumnõuete direktiiv

Tuleks rõhutada, et rahvusvahelist kaitset kaalutakse ainult juhul, kui päritoluriik ei paku mingisugust kaitset, ja seega asendab see riiklikku kaitset.

Rahvusvahelise kaitse valdkonnas on peamised rahvusvahelised õigusaktid 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsioon ja selle 1967. aasta protokoll, eelkõige seoses pagulasseisundi ning tagasi- ja väljasaatmise lubamatusega. Seejärel loodi Euroopa Liidus miinimumnõuete direktiivi vastuvõtmise kaudu uus kaitsevorm – täiendav kaitse. Miinimumnõuete direktiivis on sätestatud täiendavale kaitsele kvalifitseerumise õiguslikud kriteeriumid ning selles arendatakse edasi pagulasseisundi kriteeriume. Seoses pagulasseisundiga peaks miinimumnõuete direktiivi sätete rakendamine põhinema Genfi konventsiooni täielikul kohaldamisel.

Pagulasseisund ja täiendav kaitse miinimumnõuete direktiivi alusel:

pagulane –

kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes põhjendatud kartuse tõttu rassilise, usulise, rahvusel, poliitilistel vaadetel või teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumisel põhineva tagakiusamise ees viibib väljaspool kodakondsusjärgset riiki või varasemat alalist elukohariiki ja ei saa või kõnealuse kartuse tõttu ei taha anda ennast nimetatud riigi kaitse alla või, viibides väljaspool oma ametlikku alalist elukohariiki, ei saa või ei taha sinna tagasi pöörduda, ja kelle suhtes ei kohaldata artiklit 12 [väljaarvamine]; [---]

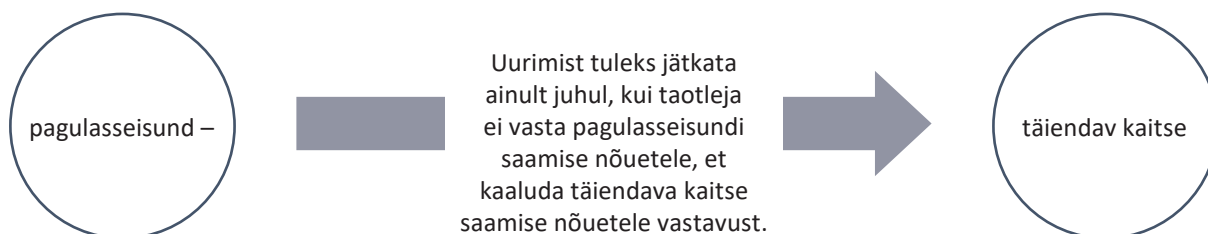
- *Miinimumnõuete direktiivi artikli 2 punkt d*

täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastav isik –

kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes ei kvalifitseeru pagulaseks, kuid kellega seoses on ilmnenud mõjuv põhjus arvata, et asjaomast isikut ähvardaks oma päritoluriiki või kodakondsuseta isiku puhul varasemasse alalist elukohariiki tagasipöördumisel reaalne oht kannatada suurt kahju vastavalt artiklile 15 (surmanuhtlus või hukkamine; piinamine, ebainimlik või väärkust alandav kohtlemine või karistamine; tõsine ja individuaalne oht tsiviilisiku elule või isikupuutumatusel juhuliku vägivalda tõttu rahvusvahelise või riigisisese relvastatud kokkupõrke puhul), ja kelle suhtes ei kohaldata artikli 17 lõikeid 1 ja 2 [väljaarvamine] ning kes ei saa või kõnealuse ohu tõttu ei taha anda ennast nimetatud riigi kaitse alla.

- *Miinimumnõuete direktiivi artikli 2 punkt f*

Kõigepealt tuleks alati uurida pagulasseisundile kvalifitseerumist. [\[tagasi kontroll-loetellu\]](#)



Isiklik olukord [tagasi kontroll-loetellu]

Miinimumnõuete direktiiv

Artikkel 4

Rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamine ja nende kohta otsuste tegemine peaks toimuma alati individuaalselt, objektiivselt ja erapooletult.

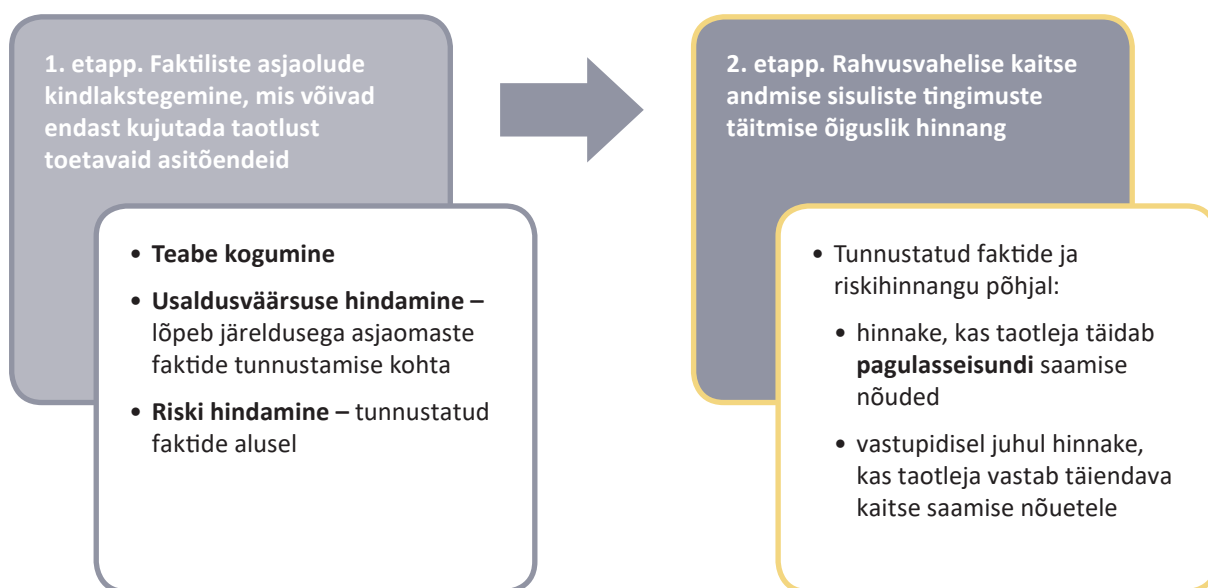
Üksikjuhtumite analüüsis tuleks võtta arvesse järgmiseid põhielemente:

- kõik päritoluriigiga seotud asjaomased elemendid, nagu need on taotluse kohta otsuse tegemise ajal;
- taotleja suhtes toimepandud või võimalikud teod ja ähvardused;
- taotleja isiklik olukord, sh sellised tegurid nagu taust, sugu ja vanus;
- kaitse kättesaadavus ja sellele juurdepääsetavus päritoluriigis.

Kaitsevajadusi hinnatakse kõigepealt taotleja päritoluriigi kodupiirkonna asjaolude taustal. Päritoluriigi kodupiirkond tehakse kindlaks lähtuvalt taotleja sidemete tugevusest selle riigi konkreetse piirkonnaga. Kodupiirkond võib olla piirkond, kus taotleja sündis või kasvas, või mõni muu piirkond, kus ta elas ning millega tal on seetõttu tihedad sidemed.

Otsustusprotsess [tagasi kontroll-loetellu]

Otsustusprotsessi võib vaadelda kaheetapilisena: tõendite hindamine (faktide kindlakstegemine) ja õiguslik hinnang (õiguse kohaldamine). Pärast faktiliste asjaolude kindlakstegemist (vt [EASO praktiline juhend: tõendite hindamine](#)) hindab ametnik, kas miinimumnõuete direktiivis rahvusvahelise kaitse andmise kohta sätestatud sisulised tingimused on täidetud. Käesolevas praktilises juhendis käsitletakse teist etappi.



Otsuse tegemise etapid vastavalt Euroopa Liidu Kohtu otsusele kohtuasjas M.M (kohtuasi C-277/11)

1. etapi tulemuseks peaks olema selge ülevaade, millised olulised faktid on vastuvõetavad (usaldusväärsuse hindamine), ja faktide põhjal peaks kujunema arusaam sellest, kui suur on tõenäosus, et taotlejat koheldakse nii, et see võiks osutada tagakiusamiseks või tekitada suurt kahju.

2. etapis peaks ametnik kohaldama vastuvõetavatele olulistele faktidele ja riskihinnangu tulemustele asjaomaseid õigusakte, nagu seda on käesolevas juhendis selgitatud.

„Väljaspool päritoluriiki”: isikuline ja territoriaalne kohaldamisala [tagasi kontroll-loetellu]

Isikuline
kohaldamisala

- Mõistete „pagulane” ja „täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastav isik” kohaselt on miinimumnõuete direktiivi isikuline kohaldamisala piiratud **kolmanda riigi kodanike või kodakondsuseta isikutega**.

Territoriaalne
kohaldamisala

- Päritoluriik – kodakondsusjärgne riik (kodakondsusjärgsed riigid) või kodakondsuseta isikute puhul varasem alaline elukohariik. Isik peaks asuma **väljaspool päritoluriiki**.

Kolmanda riigi kodanik

Viide „kolmanda riigi kodanik” tähendab, et Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikud ei kuulu miinimumnõuete direktiivi isikulisse kohaldamisalasse.

Peaks olema selge, et kõigil on õigus rahvusvahelist kaitset taotleda. Siiski sätestatakse protokollis (nr 24) Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikele varjupaiga andmise kohta, mis on osa Euroopa Liidu toimimise lepingust, järgmist: „Arvestades põhiõiguste ja -vabaduste kaitse taset Euroopa Liidu liikmesriikides, peetakse liikmesriike seoses varjupaigaküsimustega kõigis juriidilistes ja praktilistes tähendustes üksteise suhtes ohututeks päritolumaadeks.”



Erikaalutlused

Euroopa Liidu liikmesriikide kodanike taotluste läbivaatamine: kuigi praktikas juhtub seda väga harva, on protokollis sätestatud, et Euroopa Liidu liikmesriikide kodanike taotluste korral võib erijuhtudel „liikmesriik teise liikmesriigi kodaniku varjupaigataotluse arvesse võtta või vastuvõetavaks kuulutada”. Terviktekst on [siin](#).

Kodakondsuseta isikud, kelle varasem alaline elukohariik oli mõni muu Euroopa Liidu liikmesriik: kodakondsuseta isikud, kelle (varasem) alaline elukohariik on mõni Euroopa Liidu liikmesriikidest, ei kuulu selgesõnaliselt protokollis 24 kohaldamisalasse.

Kodakondsuseta isik

Kodakondsuseta isikute seisundi konventsioonis sätestatakse, et „kodakondsuseta isik” on „inimene, keda ükski riik ei pea oma õiguse kohaselt enda kodanikuks”. Kodakondsusetuse kindlaksmääramise põhimõtetes tuleb tugineda rahvusvahelisele õigusele.

Miinimumnõuete direktiivi alusel pakutakse kodakondsuseta isikutele samasugust kaitset nagu kolmandate riikide kodanikele.



Erikaalutlused

Võib olla asjakohane võtta arvesse **Genfi konventsiooni artiklit 1D ja miinimumnõuete direktiivi artikli 12 lõiget 1**, milles käsitletakse muude ÜRO organite või agentuuride kui ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti kaitset või abi.

Kui kõnealune kaitse või abi on mingil põhjusel lakanud, ilma et kõnealuste isikute seisund oleks kooskõlas ÜRO Peaassamblee asjaomaste resolutsioonidega lõplikult kindlaks määratud, on sel isikul *ipso facto* õigus miinimumnõuete direktiivist tulenevatele hüvedele.

Teatud riiklikes õigusraamistikes on isikutel võimalik saada kaitset ka ainult kodakondsusetuse alusel.

Liikmesriigi õigus ja tavad

Päritoluriigi kindlaksmääramise olulisus [tagasi kontroll-loetellu]

Taotleja kodakondsusjärgse riigi või varasema alalise elukohariigi kindlaksmääramine on otsustava tähtsusega.

Kuigi paljudel juhtudel puudub taotleja päritoluriigi osas vaidlus, esineb juhtumeid, kus see on uurimise keskne osa. Sellega seoses võivad ametnikud võtta arvesse järgmiseid elemente:

- Iga riik määratleb oma kodanikud riigis kehtiva õiguse kohaselt.
- Kodakondsuse määratlemine ei tähenda siiski lihtsalt viitamist asjaomase päritoluriigi kodakondsust reguleerivatele õigusaktidele.
- Tutvuda tuleks teabega, mis käsitleb nii päritoluriigi õigusakte kui ka tavasid.

Kodakondsusjärgne riik

- Kui on kindlaks tehtud, et rahvusvahelise kaitse taotleja on kodakondsuseta isik, tuleb välja selgitada varasem alaline elukohariik.
- „Alaline elukohariik“ viitab sellele, et isik on elanud selles riigis seaduslikult või ebaseaduslikult.
- Hindamisel tuleks võtta arvesse selles riigis viibimise kestust, sellest möödunud aega, samuti isiku seost riigiga.
- Kodakondsuseta isikul võib olla rohkem kui üks varasem alaline elukohariik.

Alaline elukohariik



Erikaalutlused

Topelt- või mitmekordne kodakondsus: sel juhul tuleb hinnata, kas mõni taotleja kodakondsusjärgsetest riikidest saab teda kaitsta. Kui mõni taotleja kodakondsusjärgsetest riikidest pakub kaitset, ei ole tal rahvusvahelist kaitset vaja.

Mõnes muus riigis elavad kodanikud: on ka võimalus, et taotlejal on teatud riigi kodakondsus, kuid ta on pikemalt mõnes muus riigis elanud. Sel juhul peaks ametnik hindama taotleja pagulaseks kvalifitseerumist või täiendava kaitse vajadust tema kodakondsusjärgse riigi kontekstis.

Siiski võib tõsiasi, et taotleja mujal elas, olla asjakohane, kui vaagitakse turvalise kolmanda riigi kohaldatavust.

Kodakondsusest loobumine: kui taotleja ütleb, et ta on kodakondsusest loobunud, peaks ametnik hindama, mis eeskirjad vastavas riigis kodakondsusest loobumisele kohalduvad ja kas taotleja võis oma tegevuse tulemusena kodakondsuse tegelikult kaotada. Sel juhul – ja kui tal pole ühtegi teist kodakondsust – tuleks taotlejat pidada kodakondsuseta isikuks.

Väljaspool päritoluriiki

„Väljaspool päritoluriiki“ on eemalviibimise puhtfüüsiline kriteerium.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta (varjupaigamenetluse direktiiv) täpsustatakse, et selle sätteid kohaldatakse ainult rahvusvahelise kaitse taotlustele, mis on esitatud liikmesriikide territooriumil, sealhulgas nende piiril, territoriaalvetes või transiiditsoonis.

See tähendab, et isik, kes taotleb kaitset välissaatkonnas, viibides näiteks endiselt oma päritoluriigis, ei kuulu ta miinimumnõuete direktiivi ega varjupaigamenetluse direktiivi territoriaalsesse kohaldamisalasse.

Pagulasseisund: põhjendatud tagakiusamishirm [tagasi kontroll-loetellu]

Tagakiusamine

Genfi konventsioon	Miimumnõuete direktiiv	Liikmesriigi õigus
Artikli 1A lõige 2	Artikkel 9 Artikli 4 lõige 4	

Mõistet „tagakiusamine“ pole Genfi konventsioonis määratletud. Mõiste on paindlik, kohandatav ja piisavalt avatud, et kajastada tagakiusamise pidevalt muutuvaid vorme.

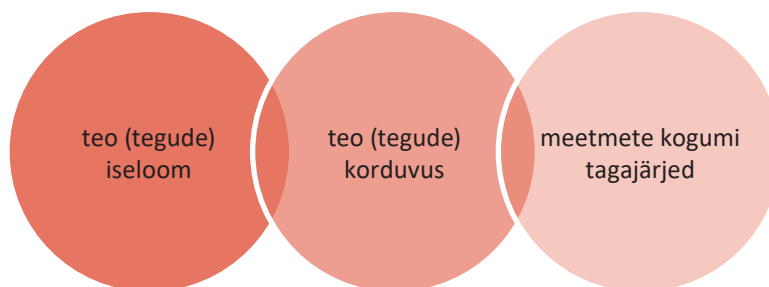
Et tegu peetaks miimumnõuete direktiivi tähenduses tagakiusamiseks, peab see olema

a. **Piisavalt tõsine** olemuse või kordumise poolest, et see kujutaks endast **põhiliste inimõiguste rasket rikkumist**, mille suhtes ei saa teha Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 15 lõike 2 alusel erandit

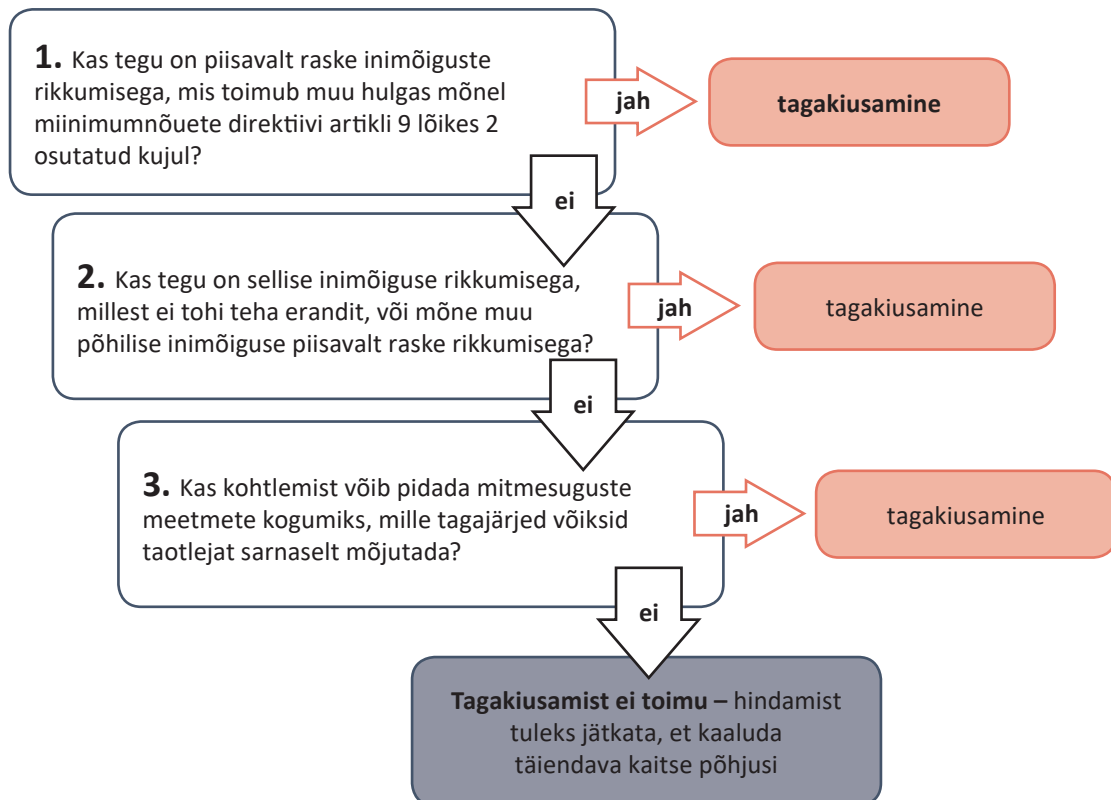
või

b. **Kogum mitmesugustest meetmetest**, hõlmates inimõiguste rikkumist, mis on piisavalt raske, et mõjutada isikut **samal viisil**, nagu on nimetatud punktis a

Seega pole igasugune väärkohtlemine tagakiusamine. Kui hinnatakse, kas tagakiusamise tase on saavutatud, tuleks võtta arvesse järgmisi elemente:



Määramaks kindlaks, kas konkreetne kohtlemine on tagakiusamine, on ametnikul võimalik järgida kolmeetapilist praktilist lähenemist:



Etappe selgitatakse allpool üksikasjalikumalt. Nende eesmärk on pakkuda ametnikule praktilist abi. Et tegu peetaks tagakiusamiseks, peab see olema piisavalt tõsine vastavalt miinimumnõuete direktiivi artikli 9 lõikele 1.

1. Kas tegu on piisavalt raske inimõiguste rikkumisega, mis toimub mõnel allpool kirjeldatud kujul? [\[tagasi kontroll-loetellu\]](#)

Miinimumnõuete direktiivi artikli 9 lõikes 2 osutatakse selgesõnaliselt teatud tegudele, mida võib muu hulgas pidada tagakiusamiseks ja mis loetakse miinimumnõuete direktiivi artikli 9 lõike 1 punktide a või b põhjal piisavalt tõsiseks. Need on järgmised:

- a. **Füüsiline või vaimne vägivald, sealhulgas seksuaalne vägivald.** Füüsiline või vaimne vägivald loetakse tagakiusamiseks, kui see on nii intensiivne, et rikub isiku füüsilist puutumatust või iseseisvat otsustusvõimet.
- b. **Õigus-, haldus-, politsei- ja/või kohtumeetmed, mis on olemuslikult diskrimineerivad või mida rakendatakse diskrimineerival viisil.**
- c. **Süüdimõistmine või karistamine, mis on ebaproportsionaalne või diskrimineeriv.**



Erikaalutlused

Kas süüdimõistmist võib lugeda tagakiusamiseks?

Kuivõrd rahvusvaheline kaitse pole ette nähtud selleks, et aidata isikul tema päritoluriigis õigusemõistmisest pääseda, ei tähenda süüdimõistmine või karistamine tavaliselt pagulaseks kvalifitseerumist.

Siiski võib süüdimõistmine osutada tagakiusamiseks ja tähendada isiku pagulaseks kvalifitseerumist, kui täidetud on üks või mitu järgmistest punktidest ja kui selle tagajärjed on piisavalt tõsised:

- Süüdimõistmine pole toimunud nõuetekohase menetluse kaudu.
- Süüdimõistmine on diskrimineeriv. Selge näide oleks süüdimõistmine rassi, usu, rahvuse, teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumise või poliitiliste vaadete tõttu.
- Karistust rakendatakse diskrimineerival viisil.

- Karistus on ebaproportsionaalne.
- Karistuse näol on tegu tagakiusamisega.

Lisaks süüdimõistmise hirmule võib taotleja tunda põhjendatud tagakiusamishirmu muudel põhjustel. Sel juhul tuleks pöörata erilist tähelepanu võimalikele välistavatele asjaoludele.

d. Õiguskaitse keelamine, mille tulemuseks on ebaproportsionaalne või diskrimineeriv karistus.

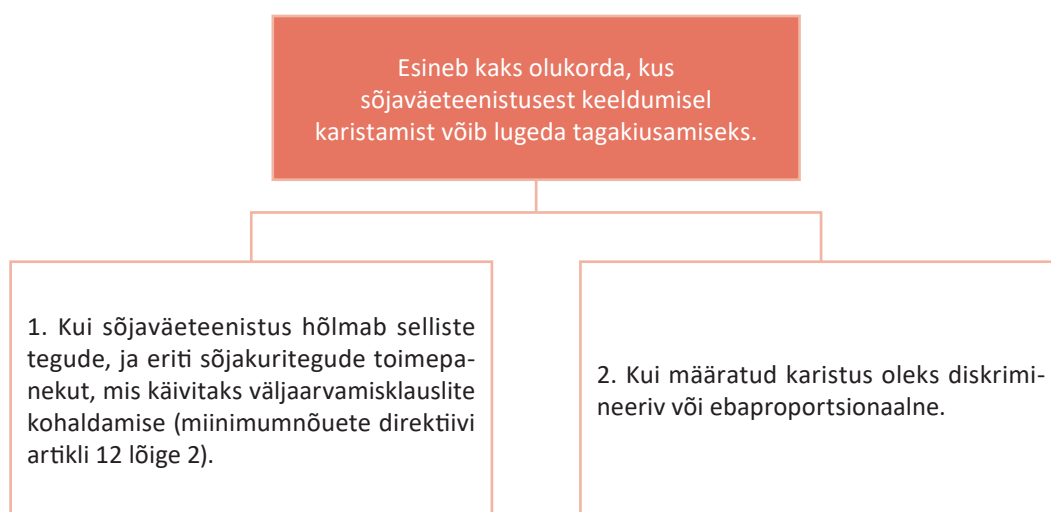
e. Süüdimõistmine või karistamine sõjaväeteenistusest keeldumisel kokkupõrkes, mille korral sõjaväeteenistus hõlmaks väljaarvamisklauslite alla kuuluvaid kuritegusid või akte.



Erikaalutlused

Kas sõjaväeteenistusest keeldumisel karistamise võib lugeda tagakiusamiseks?

Esineb kaks olukorda, kus sõjaväeteenistusest keeldumisel karistamist võib lugeda tagakiusamiseks.



Esimene võimalus on selgesõnaliselt esitatud võimaliku tagakiusamise vormina miinimumnõuete direktiivi artikli 9 lõikes 2.

See hõlmab olukordi, kus taotleja oleks sõjakuritegude toimepanemises osalenud ainult kaudselt, näiteks nende kuritegude ettevalmistamist või toimepanemist märkimisväärselt toetades. See ei hõlma üksnes olukordi, kus on tuvastatud juba toimepandud sõjakuriteod, vaid ka olukordi, kus on piisavalt tõenäoline, et on olemas reaalne oht olla selliste kuritegude toimepanemisse kaasatud.

Hindamisel tuleks arvestada seda, kas sõjaväeteenistusest keeldumisele oli olemas mõni alternatiiv, mille abil taotleja oleks saanud vältida väidetavates sõjakuritegudes osalemist.

Lisasuunised sõjaväest deserteerumise kohta on jaotises „Tagakiusamise põhjused“ (poliitilised vaated).

f. Soost lähtuvad või laste vastu suunatud teod

Soost lähtuvad teod võivad sisaldada näiteks seksuaalset vägivalda, suguelundite moonutamist, sunniviisilist aborti või steriliseerimist jms. Sellised teod võidakse panna toime erinevatel põhjustel, sealhulgas rassi, usu, rahvuse või poliitiliste vaadete tõttu. Teod võivad olla ka soopõhised ja nende põhjuseks võib olla teatavas sotsiaalsesse rühma kuulumine (vt erikaalutlused allpool jaotises „Tagakiusamise põhjused“ (teatavas sotsiaalsesse rühma kuulumine)).

Laste vastu suunatud teod võivad hõlmata näiteks alaealiste sõjaväkke värbamist, lastega kaubitsemist, lasteprostitutsiooni jms. Need võivad hõlmata laste konkreetsete õiguste rikkumist, näiteks [lapse õiguste konventsioon](#)is ja selle fakultatiivprotokollides sätestatud õiguste rikkumist.

Kui tegu ei lange ühe või mitme eespool toodud kategooria alla, peaks ametnik ikkagi 2. etappi edasi liikuma.

2. Kas tegu on sellise inimõiguse rikkumisega, millest ei tohi teha erandit, või mõne muu põhilise inimõiguse piisavalt raske rikkumisega? [\[tagasi kontroll-loetellu\]](#)

a. Millised õigused?

„Inimõigused, millest ei tohi teha erandit“ viitab absoluutsetele õigustele, millest ei tohi teha erandeid, ka sõja- või hädaolukorras. Euroopa inimõiguste konventsiooni artikli 15 lõikes 2 esitatakse nimekiri õigustest, millest ei tohi ühelgi juhul taganeda.

Õigus elule (välja arvatud inimeste hukkumine õiguspärase sõjategevuse tagajärjel)

Piinamise ning ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise keeld

Orjapidamise ja sunnitöö keeld

Seaduslikkuse põhimõte kriminaalõiguses (ühtki kuritegu ei saa pidada toimepanduks ega karistust määrata ilma kehtiva karistusõigusega)

Teised põhilised inimõigused saab tuletada asjaomastest inimõigusi käsitlevatest dokumentidest, nagu näiteks

- inimõiguste ülddeklaratsioon
- kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvaheline pakt. Tähelepanu tuleb juhtida sellele, et kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelises paktis määratletakse samuti teatud õigused, millest ei tohi erandeid teha. Lisaks Euroopa inimõiguste konventsiooni artikli 15 lõikes 2 nimetatud õigustele on need järgmised:
 - isikult ei tohi võtta vabadust selle tõttu, et ta ei ole suuteline täitma mingit lepingulist kohustust;
 - õigus olla kõikjal seaduse ees isikuna tunnustatud;
 - mõtte-, südametunnistuse- ja usuvabadus: vabadust kuulutada oma usku või veendumusi võib piirata üksnes seaduses ettenähtud kitsendustega ja kui see on vajalik ühiskondliku turvalisuse huvides, avaliku korra, tervise või kõlbluse või kaasinimeste õiguste ja vabaduste kaitseks
- rahvusvaheline konventsioon rassilise diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta
- konventsioon naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta
- lapse õiguste konventsioon
- puuetega inimeste õiguste konventsioon

Et hinnata, kas nimetatud õigusaktides osutatud inimõigusi saab lugeda põhiõigusteks, tuleb analüüsida, kas tegu on esmatähtsate õigustega, mis on oma olemuse tõttu kõigil inimestel olemas.

b. Kui raske?

Et hinnata, kas põhiõiguste rikkumine on piisavalt raske, peaks ametnik uurima, kas ja mis määral mõjutab väärkohtlemine vastava õiguse kasutamise võimalikkust.

Kui tegu ei kuulu ühtegi eelnimetatud kategooriasse, peaks ametnik liikuma edasi 3. etappi.

3. Kas kohtlemist võib pidada mitmesuguste meetmete kogumiks, mille tagajärjed võiksid taotlejat sarnaselt mõjutada? [\[tagasi kontroll-loetellu\]](#)

Kohtlemist võib pidada väärkohtlemiseks ka juhul, kui tegu on mitmesuguste meetmete kogumiga, mis – kas koos võetuna või mõnikord koos muude ebasoodsate isiklike asjaoludega ja/või üldist konteksti arvesse võttes – mõjutavad inimest samal viisil kui tema põhiõiguste rikkumine.

„Samal viisil“ ei tähenda „samamoodi“ ja madalam raskusaste võib olla piisav. Hindamine peaks toimuma juhtumipõhiselt ja selles tuleks võtta arvesse taotleja isiklikku olukorda.

Need erinevad meetmed võivad rikkuda näiteks taotleja majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi õigusi, nagu näiteks õigus haridusele, tervisele, tööle, sotsiaalkindlustusele, õigus osaleda kultuurielus jms.

Põhjendatud hirm [\[tagasi kontroll-loetellu\]](#)

Varjupaigapoliitika raamistikus koosneb „põhjendatud hirm“ kahest aspektist; tihti viidatakse neile aspektidele kui hirmu subjektiivsele ja objektiivsele elemendile. Hindamisel keskendutakse sellele, kas hirm on põhjendatud või mitte (st objektiivsele elemendile).

Hirm

Hirmu võib määratleda kui muret tekitavat tunnet, mida tekitab eelseisev kahju, olenemata sellest, kas oht on reaalne või kujutletav.

Subjektiivne aspekt on seega seotud hirmuga, mida taotleja tunneb.

Inimeste psühholoogilised reaktsioonid on erinevad isegi juhul, kui nad on samasuguses olukorras. Hirmu kogemine on lahutamatu seotud selliste teguritega nagu taotleja iseloom, vanus, sotsiaal-kultuuriline taust ja eelnevad kogemused. Ametnik peaks arvesse võtma taotleja isiklikku olukorda ja seda, kuidas ta hirmu väljendab.

Kuigi riiki tagasipöördumise kartmise põhjuseid võib olla palju, ei pruugi kõik need olla seotud tagakiusamisega miinimumnõuete direktiivi tähenduses. Kui on aga kindlaks tehtud tagakiusamise hirm, on see iseenesest piisav põhjus ja pole vaja selgitada, kas see on taotleja peamine ajend või mitte.



Erikaalutlused

Kui taotleja ei väljenda hirmu: mõnikord ei pruugi taotleja selgesõnaliselt öelda, et ta kardab. Vahel võib taotleja isegi öelda, et ta ei karda. Siiski võib hirmu puudumist lugeda ebaoluliseks, kui asjaolud tõendavad objektiivselt, et iga sellises olukorras olev isik oleks ohus.

Piisavalt põhjendatud

Et taotleja subjektiivset hirmu saaks lugeda põhjendatuks, tuleks see objektiivselt tõestada.

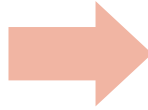
Kuivõrd pagulase määratluses käsitleb põhjendatuse element pagulase tagakiusamise tõenäosust, on tegu peamiselt faktidel põhineva riskihinnanguga (vt [EASO praktiline juhend: tõendite hindamine](#)). Hindamisel peaks ametnik võtma arvesse taotleja isiklikku olukorda päritoluriigi üldise olukorra teabe taustal (nt poliitiline, usuline, sotsiaalne või julgeolekualane olukord). Selles mõttes võib osutada asjakohaseks teave pereliikmete tagakiusamise või taotlejaga sarnases olukorras olevate isikute tagakiusamise kohta.

Selleks et hinnata põhjendatust õigusnõudena,

- ✓ tuleb esiteks arvestada, et hindamisel keskendutakse sellele, kas selline hirm on põhjendatud **rahvusvahelise kaitse taotluse otsuse tegemise ajal**, st taotleja põhjendatud hirm peab olema päevakohane. Isiku põgenemise põhjustanud asjaolud võivad aja jooksul muutuda või kaduda või – vastupidi – ilmned pärast tema põgenemist (vt allpool jaotis „Rahvusvahelise kaitse vajadus, mis tekib kohapeal (*sur place*)“);
- ✓ teiseks põhineb „põhjendatud hirm“ **tulevikku suunatud** riskihinnangul. Seda, mis juhtub taotleja tagasipöördumisel, on keeruline prognoosida ning subjektiivse hinnangu andmise oht on kõrge. Seepärast on äärmiselt oluline, et põhjendatud hirmu hindamine põhineks objektiivsetel meetoditel ja et selles ei tehtaks oletusi. Hindamise faktilise aspekti metodoloogiat kirjeldatakse dokumendis [EASO praktiline juhend: tõendite hindamine](#).

Faktiliste asjaolude hindamine

- Ehkki hindamine on tulevikku suunatud, on selle aluseks tavaliselt mineviku- ja/või olevikusündmused.
- Menetleja peaks võtma arvesse kõik tunnustatud sisulised asjaolud ja hindama, kui suure tõenäosusega võib taotleja kardetud väärkohtlemine esineda (riski hindamine).



Õiguslik analüüs

- Menetleja peaks selle riskihindamise alusel analüüsima, kas „põhjendatud (kartuse)“ künnis saavutatakse.



Erikaalutlused

Varasem tagakiusamise kogemus: ainuüksi asjaolu, et taotlejat on varem taga kiusatud, ei tähenda, et teda ähvardab tagakiusamine ka edaspidi. Siiski on varasem tagakiusamine või sellega ähvardamine põhjendatud hirmu arvestatav märk. Sellisel juhul peab ametnik tõestama, et tagakiusamine ei kordu, kui taotleja oma riiki tagasi pöördub.

Lisaks võib olenevalt riigi tavadest esineda olukordi, kus kahju kordumatus on tõestatud, kuid varasem tagakiusamine võis olla nii **julm**, et kahju loetakse jätkuvaks. Sellises olukorras ei saa taotlejalt oodata, et ta tagakiusamiskohta tagasi pöörduks, sest see võib talle põhjustada psüühilist kurnatust, mis on sama tõsine kui tagakiusamine.

Teisest küljest peab ametnik silmas pidama, **et varasema tagakiusamise puudumine ei tähenda, et tulevikus ei võiks seda ette tulla**. Taotleja hirm võib olla põhjendatud olenemata tema minevikust ja senistest kogemustest. Siiski peaks tagasipöördumisel tagakiusamise ohvriks langemise oht olema alati individuaalne.

Pagulasseisund: tagakiusamise põhjused [tagasi kontroll-loetellu]

Genfi konventsioon	Miimumnõuete direktiiv	Liikmesriigi õigus
Artikli 1A lõige 2	Artikkel 10	

Genfi konventsioonis nähakse ette viis tagakiusamise põhjust, mille alusel võib anda pagulasseisundi: rass, usk, rahvus, teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumine ja poliitilised vaated. Need ei välista üksteist ja konkreetsel juhul võib olla asjakohane enam kui üks põhjus.

Samuti tuleb märkida, et tagakiusamise põhjus ei pruugi olla taotleja tegelik tunnus, vaid seda võidakse talle omistada.

Lisaks võivad kõik alltoodud põhjused tekkida taotleja tegevuse või tegevusetuse tõttu.

Hindamine ei saa põhineda oletusel, et isikul oleks võimalik tagakiusamist vältida, kui ta hoiduks nende põhjustega seotud teatud tegevustest, nt usulised toimingud, sooidentiteedi, seksuaalse sättumuse või poliitiliste vaadete väljendamine.

Rass [tagasi kontroll-loetellu]

Miimumnõuete direktiivi järgi hõlmab **rassi** mõiste eelkõige järgmist:

nahavärv	päritolu	teatavasse rahvusrühma kuulumine
----------	----------	----------------------------------

Nahavärv on seotud rassi traditsioonilise määratlusega, mida kasutatakse suurtele inimrühmadele füüsiliste tunnuste ja välimuse kaudu viitamiseks.

Päritolu viitab rühmadele, keda seovad ühised esivanemad, nagu näiteks hõimu, klanni, kasti või konkreetse päriliku kogukonna liikmed.

Rahvusrühma kohta puudub ühine kokkulepitud määratlus, kuid üldiselt peetakse seda kogukonnaks (sh vähemused ja/või põlisrahvad), kellel on ühised tunnused, nagu keel, usk, ühine ajalugu, kombid ja sotsiaalsed normid, eluviis, elukoht jne.

Etnilisus on põhjus, mida võib käsitleda nii rassi kui ka rahvuse all (vt allpool alajaotis „Rahvus“).

Usk [tagasi kontroll-loetellu]

Miimumnõuete direktiivi järgi hõlmab **usu** mõiste eelkõige järgmist:

teistlikud, mitteteistlikud ja ateistlikud veendumused	osalemine üksinda või koos teistega eraviisilistel või avalikel formaalsetel usutalitustel või nendest hoidumine	osalemine muus religioossetes tegevustes või seisukohtade väljendustes või nendest hoidumine
	osalemine isikliku või ühiskondliku käitumise vormides, mis põhinevad või tulenevad mõnest religioossetest uskumusest, või nendest hoidumine	

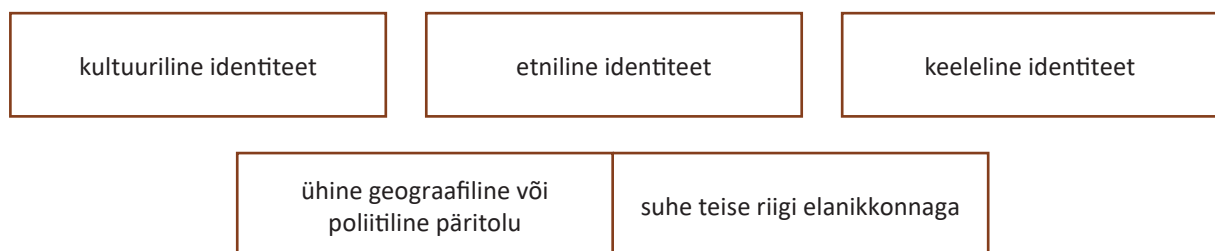
Usu põhjuse määratlus on miinimumnõuete direktiivi järgi lai ja paindlik, see hõlmab käitumise vorme, mis põhinevad või tulenevad mõnest religioosest uskumusest; need võivad olla igapäevane käitumine, eluviis, kogukonna kombad ja sotsiaalsed normid.

Usu põhjusega seoses on väga oluline hinnata ka õigust usku mitte järgida, õigust olla ateist või oma usku vahetada. Samuti hõlmab see võimalust usutoiminguid avalikult läbi viia, sealhulgas õigust propageerida usku misjonitöö kaudu.

Siiski tuleb arvestada, et rahvusvaheliste inimõiguste kaitse ja pagulasõiguse alla ei kuulu kahjulike usutoimingute läbiviimine, mis võivad rikkuda inimese kehalist või vaimset puutumatust.

Rahvus [tagasi kontroll-loetellu]

Miinimumnõuete direktiivi järgi ei piirdu **rahvuse** mõiste **kodakondsuse** või selle puudumisega, vaid hõlmab eelkõige **kuuluvust rühma, mis on määratletud** ühena järgmistest:



Etnilise identiteedi puhul kattuvad tihti rahvuse ja rassi põhjused (vt eespool alajaotis „Rass“).

Käesoleva põhjuse all tuleb käsitleda ka isiku tagakiusamist kodakondsuse puudumise tõttu.

Teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumine [tagasi kontroll-loetellu]

Teatava sotsiaalse rühma mõiste on paindlik ja kipub aja jooksul muutuma. Siiski ei saa seda põhjust tõlgendada kõikehõlmava kategooriana, sest muidu kahjustaks see Genfi konventsiooni ja miinimumnõuete direktiivi tervikkust ja muudaks teised põhjused üleliigseks.

Miinimumnõuete direktiivi järgi käsitatakse rühma teatava sotsiaalse rühmana, kui

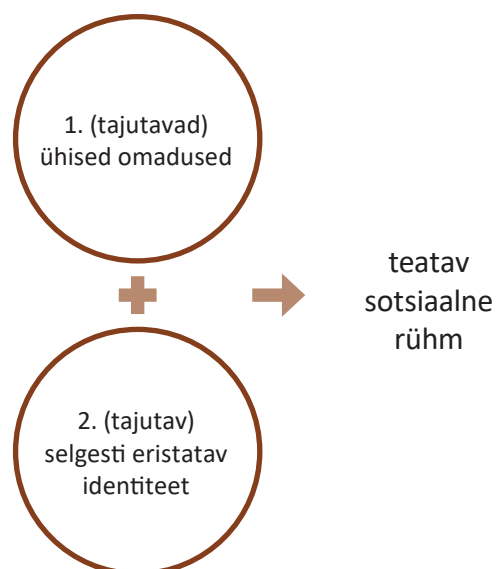
- rühma liikmetel on ühine sünnipärane tunnus või ühine taust, mida ei saa muuta, või ühine tunnus või veendumus, mis on nende identiteedis või teadvuses nii fundamentaalne, et inimest ei tohiks sundida sellest lahti ütleva, ning
- rühmal on asjaomases riigis selgesti eristuv identiteet, sest ümbritsev ühiskond tajub seda erinevana.

Neid elemente selgitatakse allpool üksikasjalikumalt.

Ühine tunnus

Ühine tunnus peab olema

- **sünnipärane:** tavaliselt on tegu tunnustega, millega inimene on sündinud (nt sugu), kuid tunnused ei pea olema muutumatud ega muutumatud, või



- **ühine taust, mida ei saa muuta:** näiteks pärilik seisund, sotsiaalne või hariduslik taust või varasemad kogemused, või
- ühine tunnus või veendumus, mis **on inimese identiteedis või teadvuses nii fundamentaalne**, et teda ei tohiks sundida sellest lahti ütlema.

Tagakiusamine iseenesest ei saa olla mõistele „teatav sotsiaalne rühm“ sisu andev ainus element, sest see muudaks selle põhjuse sisutühjaks.

Ühiste tunnustega rühma liikmed ei pea tingimata üksteist tundma, olema sidusad või mingil viisil omavahel ühenduses. Ka rühma suurus pole oluline.

Eristuva identiteedi tajumine

Grupi eristuvana tajumine ei tähenda iseenesest sellele negatiivse tähendusvarjundi andmist.

Ümbritseva ühiskonna taju võivad mõjutada kultuur, kombed või traditsioonid. Seega peab ametnik selle kriteeriumi hindamisel võtma nõuetekohaselt arvesse teavet vastava päritoluriigi kohta. Eristuva identiteedi kriteeriumit on võimalik täita ühe kindla riigi, mitte mõne muu riigi suhtes.

Konkreetselt teatud isikutele suunatud kriminaalõiguse olemasolu toetaks järeldust, et neid isikuid tuleks pidada teatavasse sotsiaalsesse rühma kuuluvaks. Diskrimineerimine võib samuti näidata, et eristuva identiteedi kriteerium on täidetud.



Erikaalutlused

Sugu, sooidentiteet ja seksuaalne sättumus

Teatava sotsiaalse rühma määratlemisel tuleks pöörata piisavalt tähelepanu taotleja sooga seotud küsimustele, sealhulgas soolisele identiteedile ja seksuaalsele orientatsioonile, mis võivad olla seotud teatud seaduspäraste traditsioonide ja tavade, mille tagajärjeks on näiteks suguelundite moonutamine, sunniviisiline steriliseerimine või abort, kuivõrd need on seotud taotleja põhjendatud tagakiusamishirmuga.

Seksuaalne sättumus / seksuaalne identiteet: selle all mõeldakse iga inimese võimet tunda sügavat emotsionaalset, kiindumuslikku ja/või seksuaalset tõmmet teisest soost, samast soost või eri soost isikute poole ja/või omada nendega intiimseid ja seksuaalsuhteid. Seda käsitatakse kontiinumina, mille ühes otsas on heteroseksuaalsus ja teises homoseksuaalsus ning vahepeale jääb biseksuaalsus. Seksuaalse sättumuse arusaam on eri riikides ja kultuurides väga erinev.

Seksuaalne sättumus on inimese loomupärane omadus ja kahtlemata võib see olla teatava sotsiaalse rühma määratlemisel ühiseks tunnuseks.

Tuleb märkida, et seksuaalset sättumust ei saa käsitada liikmesriikide riiklikus õiguses kriminaalseks peetavaid tegusid hõlmavana.

Sooidentiteedi all mõistetakse iga inimese sügavalt sisemist ja isiklikku sookogemust, mis võib, kuid ei pruugi vastata tema sünnipärasele soole; mõiste hõlmab isiku kehataju (ja võib hõlmata keha välimuse või talitluse vabatahtlikku meditsiinilist või kirurgilist või muul viisil muutmist) ning muud soolist väljendust, sealhulgas riietust, kõnet ja kombeid.

Sugu on enamasti kui isiku bioloogiline sugu. See on sotsiaalne, kultuuriline ja psühholoogiline konstruktsioon, mille ühiskonnad loovad bioloogilise soo põhjal ja milles viidatakse kahele soole ettenähtud rollidele.

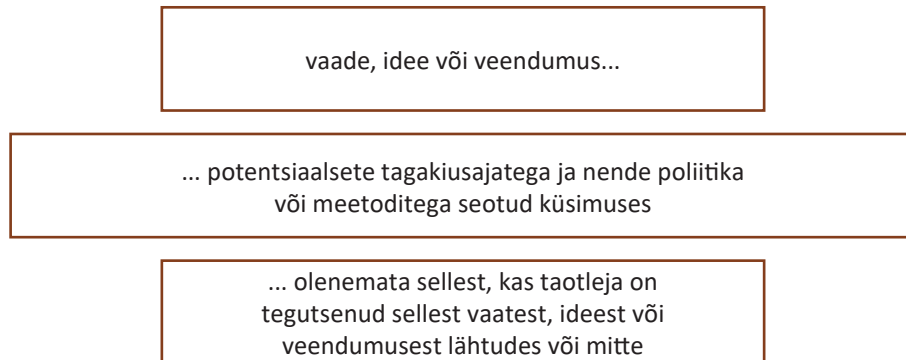
Tagakiusamine soo, sooidentiteedi ja seksuaalse sättumuse põhjal hõlmab tihti mitteriiklike osalejaid, sealhulgas taotleja perekonda.

Riiklikul tasandil võivad olla olemas lisasuunised selle kohta, millised rühmad on teatavad sotsiaalsed rühmad.

Liikmesriikide suunised

Poliitilised vaated [\[tagasi kontroll-loetellu\]](#)

Miinimumnõuete direktiivi järgi hõlmab **poliitiliste vaadete** mõiste eelkõige järgmist:



Miinimumnõuete direktiivis esitatud määratluse oluline aspekt on see, et poliitilised vaated võivad põhjustada tagakiusamist mitte ainult riigi, vaid ka teiste osalejate poolt. Tegu on laiemas mõistega kui isiku arvamus valitsuse ametliku poliitika kohta ning see võib olla seotud poliitika sisuga, samuti selle edendamise meetoditega võimalike tagakiusajate poolt.



Erikaalutlused

Sõjaväeteenistusest kõrvalehoidumine: konkreetne poliitiliste vaadete põhjusega seotud juhtum võiks olla sõjaväeteenistusest kõrvalehoidumine. Et pidada seda tagakiusamiseks asjakohaseks põhjuseks, peaks sõjalises tegevuses osalemine olema vastuolus taotleja tegelike poliitiliste, usuliste või kõlblike veendumustega. Suunised hindamaks, kas sellise kõrvalehoidmise eest karistamine on tagakiusamine, on esitatud eespool jaotises „Tagakiusamine“ erikaalutluste all.

Ametnikud: tagakiusajatele võib tunduda, et ametnikel on valitsust soosivad poliitilised vaated.

Riigist lahkumine: teatud juhtudel võib päritoluriigi valitsus pidada päritoluriigist ebaseaduslikku lahkumist või välismaal viibimist teatud poliitiliseks seisukohavõtuks.

Seos põhjusega [\[tagasi kontroll-loetellu\]](#)

Genfi konventsioon	Miinimumnõuete direktiiv	Liikmesriigi õigus
Artikli 1A lõige 2	Artikli 9 lõige 3	

Tagakiusamine iseenesest kvalifitseerib isiku pagulaseks ainult juhul, kui see toimub ühel (või enamal) viiest eespool nimetatud põhjusest. Tagakiusamise põhjuse ja tagakiusamise või selle eest kaitse puudumise vahel peab olema põhjuslik seos.

See seos võib olla üks järgmistest.

- **Seos tagakiusamise tegudega:** sellisel juhul on taotleja hirm tagakiusamise ees seotud tema (tegeliku või talle omistatud) rassi, usu, rahvuse, teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumise või poliitiliste vaadetega.
- **Seos kaitse puudumisega:** esineb juhtumeid, kus tagakiusamine ei toimu pagulase määratluses väljatoodud põhjustel, kuid kus kaitse pakkujad taluvad, julgustavad või ei hoia seda ära ühel nimetatud viiest põhjusest. Sel juhul oleks seose nõue täidetud, sest on olemas seos kaitse puudumisega.

Taotleja ei pruugi suuta tagakiusaja tagakiusamise kavatsust või selle ajendeid tõendada. Ebareaalne on eeldada, et tagakiusajad ennast selgelt identifitseerivad, oma tegude eest vastutuse võtavad või oma ajendeid täpsustavad. Siiski võib olla võimalik teha vajalikud järeldused kaudsete tõendite põhjal.



Erikaalutlused

Mitu ajendit: lisaks rassile, usule, rahvusele, teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumisele või poliitilistele vaadetele võib olla tagakiusamisel ka muid põhjuseid. Tuleb märkida, et nõutud põhjusliku seose tuvastamiseks ei pea tegude ajendiks olema ainult üks viiest nimetatud põhjusest.

Täiendav kaitse [\[tagasi kontroll-loetellu\]](#)

Miimumnõuete direktiiv	Liikmesriigi õigus
Artikli 2 punkt f	

Nagu nimetuski ütleb, peaks täiendav kaitse olema täiendav rahvusvahelise kaitse vorm, mis täiendab pagulasseisundit. See tähendab, et **isikule tohib täiendavat kaitset anda ainult juhul, kui pagulasseisundi nõuded ei ole täidetud**.

Kõigepealt tuleb täiendava kaitsega seoses selgitada kaht elementi: reaalne oht ja suur kahju.

Reaalne oht

„Reaalne oht“ viitab tõendamiskoormisele, mida riskihinnangule täiendava kaitse juhul kohaldatakse. Tegu on faktiliste asjaolude hindamisega ja seda tõlgendatakse nii, et see vastab „**mõistlikule tõenäosusele**“ (vt „[EASO praktiline juhend: tõendite hindamine](#)“).

Suur kahju

„Suur kahju“ iseloomustab inimese õiguste piiramise laadi ja intensiivsust (raskusaste). Et piiramist tõsiseks lugeda, peab see olema piisavalt raske. Lisaks ei tohi olla tegemist mis tahes kahju, diskrimineerimise või õiguste rikkumisega. Miimumnõuete direktiivi artiklis 15 täpsustatakse asjakohase suure kahju ulatus järgmiste sätete kaudu:

Suur kahju seisneb järgmises:

a) surmanuhtlus või hukkamine või	b) taotleja piinamine või ebainimlik või väärikut alandav kohtlemine või karistamine päritoluriigis või	c) suur ja individuaalne oht tsiviilisiku elule või isikupuutumatusel juhuliku vägivalda tõttu rahvusvahelise või riigisisese relvastatud kokkupõrke puhul.
-----------------------------------	---	---

Seda tüüpi kahju on juba iseenesest piisavalt tõsine.

Erinevate sätete vahel puudub kindel hierarhiline või kronoloogiline järjestus. Kui kohaldada saab enam kui ühte miimumnõuete direktiivi artikli 15 sätet, peaks ametnik kohaldama seda sätet, mis konkreetsele juhtumile kõige paremini vastab. Ei saa välistada, et teatud juhtudel võib täiendav kaitse põhineda õiguspäraselt rohkem kui ühel põhjusel.

Surmanuhtlus või hukkamine [\[tagasi kontroll-loetellu\]](#)

Miimumnõuete direktiiv	Liikmesriigi õigus
Artikli 15 punkt a	

Surmanuhtlus loetakse miimumnõuete direktiivi artikli 15 alusel alati suureks kahjuks. Karistust ei pea olema veel määratud. Täiendava kaitse vajaduse põhjendamiseks võib piisata ainuüksi reaalsest ohust, et tagasipöördumisel võidakse taotlejale määrata surmanuhtlus.

Nagu mõiste „hukkamine“ lisamine näitab, hõlmab miimumnõuete direktiivi artikli 15 punkt a ka isiku tahtlikku tapmist mitteriiklike osalejate poolt mingisuguse võimu teostamise käigus. Tegu võib olla ka kohtuvälise hukkamisega, kuid sel juhul peab see sisaldama tahtlikkuse ja ametliku karistuse elementi.



Surmanuhtluse moratoorium: kui kehtestatud on surmanuhtluse moratoorium, kuid surmanuhtlust ennast pole kaotatud, võib taotlejat ähvardada endiselt reaalne surmanuhtluse või hukkamise oht.

Kui surmanuhtluse läbiviimise reaalset ohtu pole võimalik välistada, võib see tõenäoliselt tekitada miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punktis b kirjeldatud suure kahjuga võrreldavat hirmu ja kannatusi.

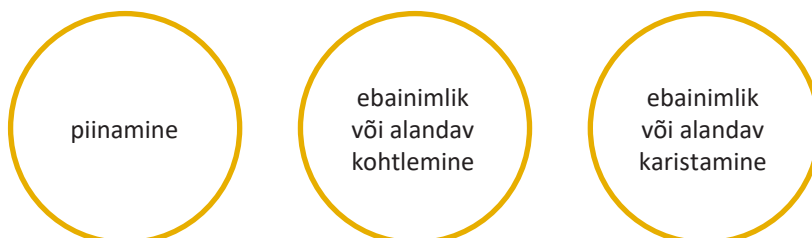
Surmanuhtluse alternatiivid: surmanuhtluse alternatiive, nagu näiteks eluaegset vangistust, eelkõige juhul, kui vangist vabanemise väljavaated puuduvad, tuleks lisaks hinnata miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punkti b võimalike kaitsevajaduste valguses.

Välistavad asjaolud: mõnel juhul võidi surmanuhtlus määrata taotleja toimepandud raske kuriteo või muude tegude eest, mis kuuluvad välistavate asjaolude alla (miinimumnõuete direktiivi artiklid 12 ja 17). Seega, kuigi miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punkti a nõuded oleks täidetud, tuleb uurida välistavaid asjaolusid. Vt „EASO praktiline juhend: välistamine“.

Piinamine või ebainimlik või väärrikust alandav kohtlemine või karistamine [tagasi kontroll-loetellu]

Miinimumnõuete direktiiv	Liikmesriigi õigus
Artikli 15 punkt b	

Miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punkt b vastab sisuliselt Euroopa inimõiguste konventsiooni artiklile 3. Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtupraktika pakub seega asjakohaseid suuniseid hindamiseks, kas kohtlemine võib vastata miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punktile b ja selles esitatud järgmistele mõistetele:



Kohtupraktikas ei eristata tihti selgelt piinamist ja ebainimlikku või alandavat kohtlemist, kuid igal juhul nõutakse, et väärkohtlemine oleks vähemalt teatud raskusastmega.

Hindamine sõltub kõigist juhtumi asjaoludest, nagu näiteks väärkohtlemise kestus, selle füüsiline ja/või vaimne mõju ning mõnikord ka ohvri sugu, vanus ja tervislik seisund. Asjakohased tegurid võivad olla ka kohtlemise eesmärk ja selle toimepanija kavatsused.

Kui konkreetne kohtlemine on juba hinnatud tagakiusamiseks, tuleks pidada põhjendatuks ka miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punktis b nõutud raskusastet.

Piinamine

Piinamine on süvendatud ja tahtlik julm, ebainimlik või alandav kohtlemine, millega seostatakse konkreetset stigmat.

Asjaomastes rahvusvahelistes õigusaktides, nagu näiteks [piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastases konventsioonis](#), mõistetakse piinamise all järgmist:

- ✓ **tahtlik tegu;**
- ✓ põhjustab **tugevat füüsilist või vaimset laadi valu või kannatusi;**

- ✓ teo **eesmärk** on saada piinatavalt või kolmandalt isikult teavet või ülestunnistusi; karistada teda teo eest, mille on toime pannud tema ise või kolmas isik või mille toimepanemises teda kahtlustatakse; hirmutada teda või kolmandat isikut või neid millekski sundida mis tahes diskrimineerimisel rajaneval põhjusel.

Kuigi ÜRO piinamisvastases konventsioonis nõutakse lisaks, et piinamise paneks toime ametiisik või et see toime ametiisiku ärgitusel, sätestatakse miinimumnõuete direktiivis selgelt, et suure kahju põhjustaja võib olla ka mitteriiklik osaleja (vt allpool jaotis „Tagakiusajad ja suure kahju põhjustajad“). Miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punktist b ei tehta ühtegi erandit.

Ebainimlik või alandav kohtlemine või karistamine

Piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise omavaheline eristamine põhineb pigem teo raskusastmel kui selle laadil.

Need hõlmavad erinevaid väärkohtlemise viise, mis on vähemalt teatud raskusastmega.

Ebainimlik viitab kohtlemisele või karistamisele, millega põhjustatakse tahtlikult tugevaid vaimset või füüsilist laadi kannatusi (mis ei küüni piinamiseni).

Alandav viitab kohtlemisele või karistamisele, mis tekitab ohvris hirmu ja ängistust, paneb ta ennast alaväärsena tundma ja võib teda alandada.

Tuleks rõhutada, et sellisel kohtlemisel ei pea olema konkreetset eesmärki. Hindamine, kas kohtlemine või karistus on ebainimlik või alandav, hõlmab ka sellist kohtlemist/karistamist kogenud isiku subjektiivset arvamust.



Erikaalutlused

Asjakohaste tervishoiuteenuste puudumine: piinamine või ebainimlik või väärkust alandav kohtlemine või karistamine peab olema viidud läbi tahtlikult. Seega potentsiaalne kahju, mis võib raskelt haigele taotlejale oma päritoluriiki tagasipöördumisel osaks langeda, ei kuuluks miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punkti b reguleerimisalasse, välja arvatud juhul, kui selline taotleja jäetakse tahtlikult tervishoiuteenustest ilma. Seega kuigi asjakohaste tervishoiuteenuste puudumine on Euroopa inimõiguste konventsiooni artikli 3 põhjal tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse kontekstis oluline tegur, ei kuulu see miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punktis b käsitletud ebainimliku või alandava kohtlemise alla. Miinimumnõuete direktiivi kohaselt on rahvusvahelise kaitse saajaks kvalifitseerumiseks vaja suure kahju põhjustaja olemasolu.

Tavaliste kuritegude menetlemine ja nende eest karistuse määramine: tavaliste kuritegude menetlemist ja nende eest karistuse määramist peetakse ebainimlikuks või alandavaks kohtlemiseks või karistamiseks ainult juhul, kui konkreetsed raskendavad asjaolud toetavad eeldust, et menetlus või karistamine on äärmiselt ebaõiglane või ebaproportsionaalne. Hindamisel tuleks samuti võtta arvesse, kas kinni on peetud õigusest õiglasele kohtumõistmisele.

Tasub märkida, et ebainimlik või alandav kohtlemine või karistamine on võimalik tuvastada isegi juhul, kui taotleja on teinud vea. Kui sellise juhtumi korral tehakse kindlaks kaitsevajadus, võivad siiski olla asjakohased välistavad asjaolud. Vt „[EASO praktiline juhend: välistamine](#)“.

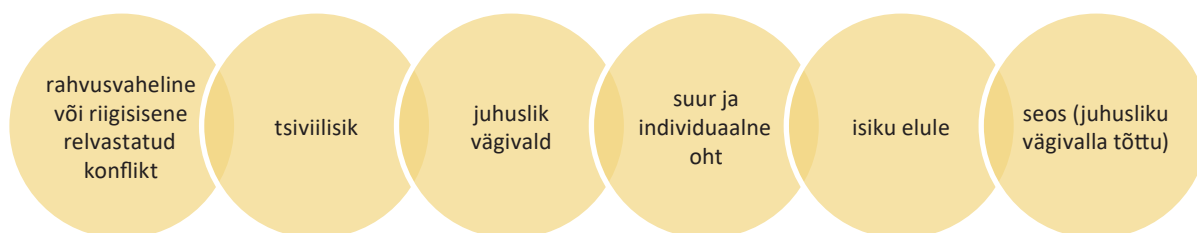
Vabadusekaotus: riik peab tagama, et kinnipeetavat majutatakse inimväärilistes tingimustes. Selle meetme rakendamise viis ja meetod ei tohi põhjustada kinnipeetavale suuremaid kannatusi, kui on vabadusekaotuse korral vältimatu.

Kinnipidamise tingimuste hindamisel võib võtta arvesse näiteks järgmisi elemente (kumulatiivselt): kinnipeetavate arv piiratud ruumis, sanitaarrajatiste sobivus, küte, valgustus, magamiskorraldus, toit, puhkamine ja kontakt välismaailmaga jne.

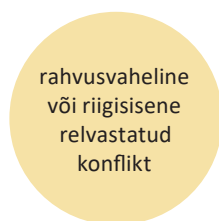
Suur ja individuaalne oht tsiviilisiku elule või isikupuutumatusle juhusliku vägivalla tõttu rahvusvahelises või riigisiseses relvastatud kokkupõrkes [\[tagasi kontroll-loetellu\]](#)

Miinimumnõuete direktiiv	Liikmesriigi õigus
Artikli 15 punkt c	

Miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punkti c kohaldamiseks tuleb kindlaks teha järgmised elemendid:



Lisaks tuleb meeles pidada, et miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punkti c kohaldamine sõltub suurel määral päritoluriigis valitsevast üldisest olukorrast. Seega on väga oluline objektiivse ja ajakohase teabe hindamine päritoluriigi kohta.



Rahvusvaheline või riigisisene relvastatud konflikt

Nagu Euroopa Liidu Kohus *Diakité* juhtumis märkis, ei kehti miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punkti c kontekstis rahvusvahelises humanitaarõiguses kasutatav „relvastatud konflikti“ määratlus. Seega hindamaks, kas toimumas on (rahvusvaheline või riigisisene) relvastatud konflikt, ei pea olema täidetud rahvusvahelises humanitaarõiguses sätestatud kriteeriumid.

Relvastatud konflikti toimumise tuvastamiseks miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punkti c tähenduses piisab kahest elemendist:

- ✓ kaks või enam relvastatud rühmitust – olenemata sellest, kas riigi relvajõud osalevad või mitte;
- ✓ vastasseis nende kahe relvastatud rühmituse vahel.

Eraldi ei ole vaja hinnata relvastatud kokkupõrgete intensiivsust, osalevate relvajõudude organiseerituse taset ega konflikti kestust.

Lisaks pole miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punkti c kontekstis vaja eristada rahvusvahelist ja riigisisest relvastatud konflikti, sest säte kehtib nii rahvusvahelise kui ka riigisisese relvastatud konflikti korral.

Relvastatud konflikt võib toimuda ainult territooriumi teatud osades.

Teatud päritoluriikides või nende osades valitseva olukorra (rahvusvaheliseks või riigisiseseks) relvastatud konfliktiks liigitamise kohta võivad olemas olla suunised.

Liikmesriikide suunised



Tsiviilisik

Miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punkti c alusel kaitse saamiseks peab olema tegemist tsiviilisikuga, sest sätte eesmärk on kaitsta ainult neid, kes konfliktis ei osale. See hõlmab ka võimalikku kaitse taotlemist miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punkti c alusel endiste võitlejate poolt, kes on relvastatud tegevusest tegelikult ja püsivalt loobunud.

Kaitsevajaduse hindamiseks on vaja tulevikku suunatud hinnangut. Seega seisneb peamine küsimus selles, kas taotleja on tagasipöördumisel tsiviilisik või mitte. Isiku varasem osalemine vaenulikus tegevuses ei tähenda tingimata, et miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punkti c ei saaks neile kohaldada.

Mõiste „**tsiviilisik**“ viitab seega isikule, kes ei kuuluks ühtegi konfliktis olevasse osapoolde ja kes ei võtaks vaenuliku tegevusest osa. Miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punkti c kohaldatavuse hindamisel varem vaenutegevuses osalenud taotlejale võib olla asjakohane uurida näiteks, millal oli teenistus vabatahtlik ja millal toimus see surve all olles. Endistele võitlejatele võivad kohalduda ka välistavad asjaolud (vt „[EASO praktiline juhend: välistamine](#)“).

Aktiivselt vaenutegevuses osalemine ei piirdu ainult avalikult relvade kandmisega, vaid see võib hõlmata ka märkimisväärselt logistilist ja/või administratiivset tuge võitlejatele.

Kui isiku tsiviilisiku staatuse osas tekib kahtlus, tuleks võtta kaitsele keskenduv lähenemine ja isikut tuleks pidada tsiviilisikuks.

Selle kohta, kes konkreetses relvastatud konfliktis tsiviilisikuteks kvalifitseeruvad, võib olla olemas täiendavaid riiklikke suuniseid.

Liikmesriikide suunised



Juhuslik vägivald

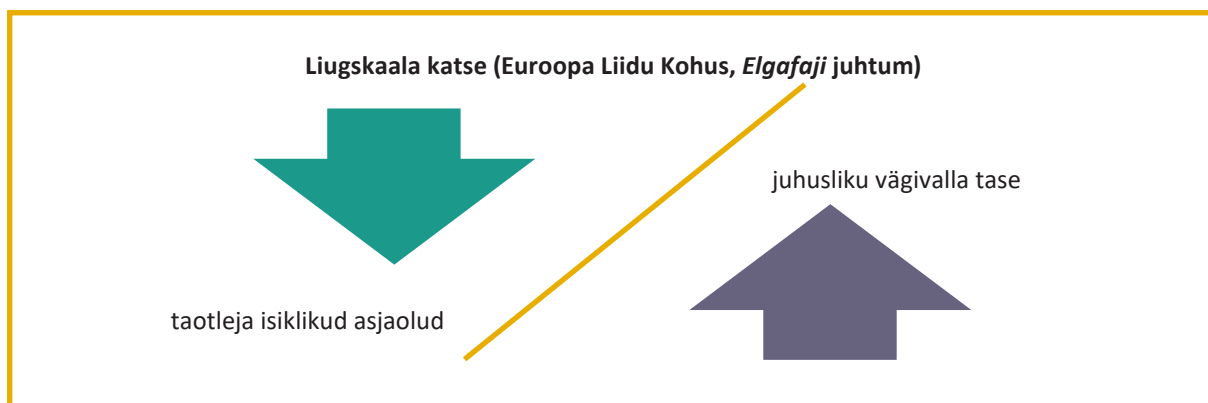
Nagu Euroopa Liidu Kohus *Elgafaji* juhtumi kohta märkis, tähendab mõiste „juhuslik“, et vägivald „**võib tabada isikuid olenemata nende konkreetsetest asjaoludest**“. Seega viitab mõiste „juhuslik“ vägivalda laadile, mitte selle tasemele.

Lisaks on juhusliku vägivalda taset võimalik eristada järgmiselt:

- I. piirkonnad, kus juhusliku vägivalda tase on nii kõrge, et on tõsiselt alust arvata, et asjaomasesse riiki või piirkonda tagasi saadetud tsiviilisik satuks **ainult** selle riigi territooriumil või selles piirkonnas **viibimise tõttu** reaalselt miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punktis c osutatud suurde ohtu, ja
- II. piirkonnad, kus esineb juhuslikku vägivalda, kuid selle tase pole nii kõrge ning tuleks tõendada **täiendavate individuaalsete tegurite olemasolu**.

Esimeses kategoorias peetakse erandina piisavaks ainult piirkonnas viibimist ning täiendavaid individuaalseid tegureid tõendada ei tule.

Teises kategoorias pole juhusliku vägivalda tase nii kõrge ning pelgalt tsiviilisiku sealviibimine ei tooks endaga automaatselt kaasa piisavat reaalselt ohtu, mille alusel kohaldada miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punkti c. Mida rohkem taotleja suudab sellisel juhul näidata, et vägivald mõjutab teda tema isikliku olukorraga seotud tegurite tõttu, seda madalam on juhusliku vägivalda tase, mida on vaja miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punkti c kohaldamiseks, ning mida kõrgem on esineva juhusliku vägivalda tase, seda madalam on taotlejalt nõutav isikliku olukorraga seotud täiendavate tegurite tase. Seda nimetatakse liugskaalaks.



Kui ametnik hindab seda, kas territooriumil (selle osas) esineb juhuslikku vägivalda, võib ta võtta arvesse erinevaid tegureid:

- ✓ vahejuhtumite arv, sh nende sagedus ja tihedus kohaliku elanikkonna suhtes;
- ✓ meetodite ja taktikate laad, sh sihtmärgid;
- ✓ tsiviilohvrite arv, sh vigastatute arv;
- ✓ erinevate konfliktis osalejate kohalolu ja nende võimekus;
- ✓ vägivalda geograafiline ulatus;
- ✓ ümberasustamine konflikti tagajärjel.

Arvesse võib võtta ka muid olulisi mõjusid igapäevaelule, sh liikumisvabadus, juurdepääs põhiteenustele, tervishoid, haridus ja ümberasustatud isikute olukord tagasipöördumisel.

suur ja
individuaalne oht

Suur ja individuaalne oht

Võrreldes miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punktide a ja b sätetega, hõlmab miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punktis c sätestatud kahju üldisemat taotlejat ähvardavat ohtu. Tegu peab olema „suure ja individuaalse ohuga (tsiviilisiku elule või isikupuutumatusel“, mitte konkreetsete vägivaldsete tegudega.

Seda miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punkti c elementi tuleks vaadelda liugskaalal ja juhusliku vägivalda teatud tasemete võimaliku eristamise kontekstis.

Erandina võib lugeda sellise ohu tõendatuks, kui relvastatud konflikti iseloomustava juhusliku vägivalda tase on nii kõrge, et tõsiselt on alust arvata, et asjaomasesse riiki või piirkonda tagasi saadetud tsiviilisik satuks ainult selle riigi territooriumil või selles piirkonnas viibimise tõttu realselt nimetatud ohtu. Kui juhusliku vägivalda tase pole nii kõrge, on miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punkti c sõnastuse kohaselt vaja tõendada individuaalsete tegurite olemasolu. Teatud taotlejate isikliku olukorra tõttu võib pidada nende langemist juhusliku vägivalda ohvriks tõenäolisemaks.

Isiklikud asjaolud, mida tuleks arvesse võtta, on sellised tegurid nagu vanus, sugu, tervislik seisund ja puuded, perekondliku võrgustiku puudumine, majanduslik olukord ja geograafiline lähedus piirkondadele, kus vägivalda esineb.

elu või
isikupuutumatus

Elu või isikupuutumatus

Nagu Euroopa Liidu Kohus juhtumi *Elgafaji* kohta märkis, on miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punkti c sisu Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklist 3 erinev ning seetõttu tuleb seda tõlgendada iseseisvalt, järgides samas põhiõigusi, nagu need on konventsiooniga tagatud.

Taotleja elu või isikupuutumast ohustada võib kahju ei piirdu füüsilise kahjuga, vaid võib hõlmata ka raskekujulist psühholoogilist kahju, mis on selgelt konflikti tagajärjel tekkinud.



Seos (millegi tõttu)

Seose (millegi tõttu) nõue viitab põhjuslikule seosele juhusliku vägivalla ja kahju vahel (suur oht tsiviilisiku elule või isikupuutumastusele).

„Millegi tõttu“ põhjuslikkuse tõlgendamine ei tohi piirduda pelgalt kahjuga, mille juhuslik vägivald või konfliktiosaliste teod on otseselt põhjustanud.

Teatud määral võib see relvastatud kokkupõrke korral hõlmata ka juhusliku vägivalla kaudseid mõjusid. Kui on võimalik näidata seost juhusliku vägivallaga, võib hindamisel võtta arvesse teatud kaudseid mõjusid, nt laialdane kuritegelik vägivald avaliku korra täieliku kadumise tõttu, ellujäämiseks vajalike vahendite hävitamine, toiduainete tarneahela ja tervishoiuteenustele ligipääsetavusega seotud probleemid.

Rahvusvahelise kaitse vajadus, mis tekib kohapeal (*sur place*) [\[tagasi kontroll-loetellu\]](#)

Genfi konventsioon	Miinimumnõuete direktiiv	Liikmesriigi õigus
Artikli 1A lõige 2	Artikkel 5	

Väljaspool päritoluriiki viibimine ei tähenda, et pagulasena tunnustamiseks või täiendava kaitse andmiseks pidi taotleja oma päritoluriigist lahkuma põhjendatud tagakiusamishirmu tõttu või sest teda ohustas reaalselt suur kahju. Asjakohased asjaolud võivad ilmned hiljem, kohapeal (*sur place*).

Sur place olukorrad

<i>Põhjendatud tagakiusamishirm või reaalne oht suure kahju kannatamiseks võib lähtuda sündmustest, mis on aset leidnud pärast seda, kui taotleja lahkus päritoluriigist.</i>	Sõnastus viitab välistele asjaoludele, mis ei sõltu taotlejast ning mis mõjutavad tema olukorda otseselt ja tekitavad põhjendatud tagakiusamishirmu või suure kahju kannatamise reaalse ohu. Need sündmused võivad viidata asjaolude märkimisväärsel muutumisele päritoluriigis, sh olemasolevate tegurite halvenemisele alates sellest, kui taotleja päritoluriigist lahkus. Siiski pole nõutav, et need sündmused toimuksid päritoluriigis. Taotleja isiklikku olukorda võib mõjutada ka kolmandate osapoolte tegevus.
---	--

<i>Põhjendatud tagakiusamishirm või suure kahju kannatamise reaalne oht võib lähtuda taotleja tegevusest pärast päritoluriigist lahkumist, eelkõige kui on kindlaks tehtud, et kõnealune tegevus kujutab endast taotlejale päritoluriigis omaste veendumuste või kalduvuste väljendust ja edasikestmist.</i>	<p>Taotleja tegevusega seotud <i>sur place</i> olukordade uurimisel peab ametnik hindama, kas tagakiusajad võivad olla taotleja veendumustest või tegevustest teadlikud ja neisse negatiivselt suhtuda, nii et taotlejal võiks olla põhjendatud tagakiusamishirm või et teda võiks reaalselt ohustada suur kahju.</p> <p>Fraas „päritoluriigis omaste veendumuste või kalduvuste väljendus ja edasikestmine“ ei nõua, et neid oleks eelnevalt päritoluriigis väljendatud. Siiski tõendab see selgelt, et veendumused või kalduvused olid ka enne olemas.</p>
--	--

Ilma et see piiraks Genfi konventsiooni kohaldamist, võivad liikmesriigid otsustada, et taotlejale, kes esitab järgneva taotluse, ei anta üldjuhul pagulasseisundit, kui tagakiusamise oht põhineb asjaoludel, mis taotleja on tekitanud oma otsusega pärast päritoluriigist lahkumist (miinimumnõuete direktiivi artikli 5 lõige 3). Sellise erandi tegemise eesmärk on vältida rahvusvahelise kaitse korra ärakasutamist. Siiski hinnatakse seda, kas taotleja hirm on põhjendatud, alati tulevikku suunatult ning igal juhul tuleks pidada kinni tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõttest.

Liikmesriigi õigus ja suunised

Tagakiusajad või suure kahju põhjustajad [tagasi kontroll-loetellu]

Genfi konventsioon	Miinimumnõuete direktiiv	Liikmesriigi õigus
Artikli 1A lõige 2	Artikkel 6	

Tagakiusajad või suure kahju põhjustajad on muu hulgas järgmised:

Riik

- Riigi mõistet tuleks laialt tõlgendada. See sisaldab *de jure* ja *de facto* organeid ja võib hõlmata mis tahes ametnikud, kes täidavad valitsuse ülesandeid, olenemata sellest, kas nad on seotud valitsuse kohtu-, täidesaatva või seadusandliku võimuga, ja töötavad mis tahes tasandil.
- Riik kui tagakiusamises osaleja või suure kahju põhjustaja võib hõlmata ka avaliku võimu teostamise volitustega isikuid või üksusi; eraisikuid või rühmi, kes tegutsevad avaliku võimu teostamise volitustega organite või üksuste kontrolli või juhtimise all, või riigiametnikke, kes tegutsevad oma seaduslike volituste piire ületades.

Riiki või olulist osa riigi territooriumist valitsevad erakonnad või organisatsioonid

- Erakonnad või organisatsioonid võivad riiki või olulist osa riigi territooriumist valitsedes kujutada endast *de facto* riiklike osalejaid, täites valitsuse funktsioonide elemente *de jure* riigivõimu organi puudumise korral.
- Eraldusjoon erakondade või organisatsioonide, kes valitsevad riiki või olulist osa selle territooriumist, ja valitsusväliste osalejate vahel ei ole alati selge.

Valitsusvälised osalejad

- See mõiste hõlmab kõik valitsusvälised osalejad, nagu klannid ja hõimud, mässuliste rühmad, kurjategijad, pereliikmed jms.

Tagakiusajad on seisundi kindlaksmääramise protsessi keskne element. Tagakiusamine või suur kahju peab alati seisnema konkreetse osaleja käitumises.

Kaitse päritoluriigis [\[tagasi kontroll-loetellu\]](#)

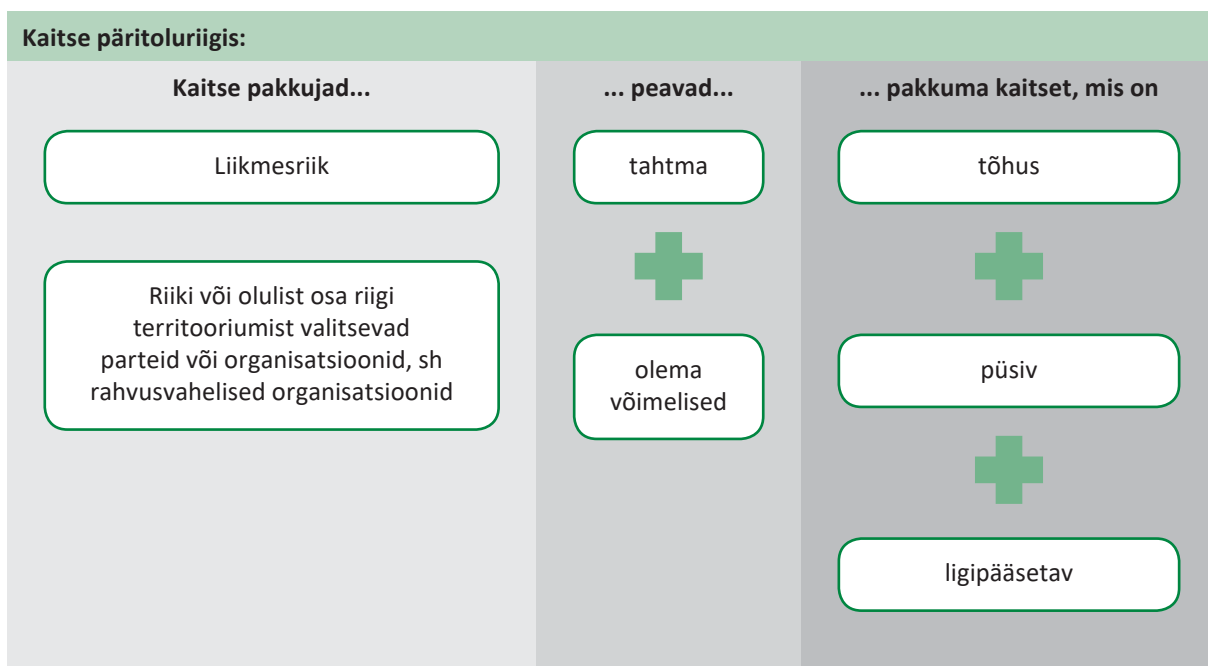
Genfi konventsioon	Miinimumnõuete direktiiv	Liikmesriigi õigus
Artikli 1A lõige 2	Artikkel 7	

Rahvusvaheline kaitse on päritoluriigis kättesaadava kaitsega võrreldes teisejärguline. Seetõttu on rahvusvahelise kaitse vajaduse analüüsis oluline samm kaitse kättesaadavuse hindamine päritoluriigis; seda tuleb teha, kui ametnik on otsustanud, et taotleja päritoluriiki tagasipöördumisel ohustaks teda realselt tagakiusamine või suur kahju.

Esiteks peab ametnik kaaluma, kas kaitse on kättesaadav päritoluriigi kodupiirkonnas. Kui taotlejal pole võimalik sellist kaitset saada, võib uurida, kas riigis on olemas mõni teine ohutu piirkond.

Kaitse olemasolu või puudumine ei pea olema tagakiusamise põhjustega seotud. Kaitse puudumist näitavad kaitse ebaõnnestumine ja suutmatus piisavalt kaitsta. Kaitse pakujate ajendid või diskrimineerivad põhjused pole eeltingimusteks. Siiski tuleb märkida, et juhul kui kaitse puudumine on tahtlik, võib see osutada tagakiusamiseks või suure kahju põhjustamiseks.

Allpool tabelis on kohustuslikud elemendid, mida tuleb arvesse võtta, kui hinnatakse tagakiusamise või suure kahju eest kaitse kättesaadavust.



Kaitse pakujad [\[tagasi kontroll-loetellu\]](#)

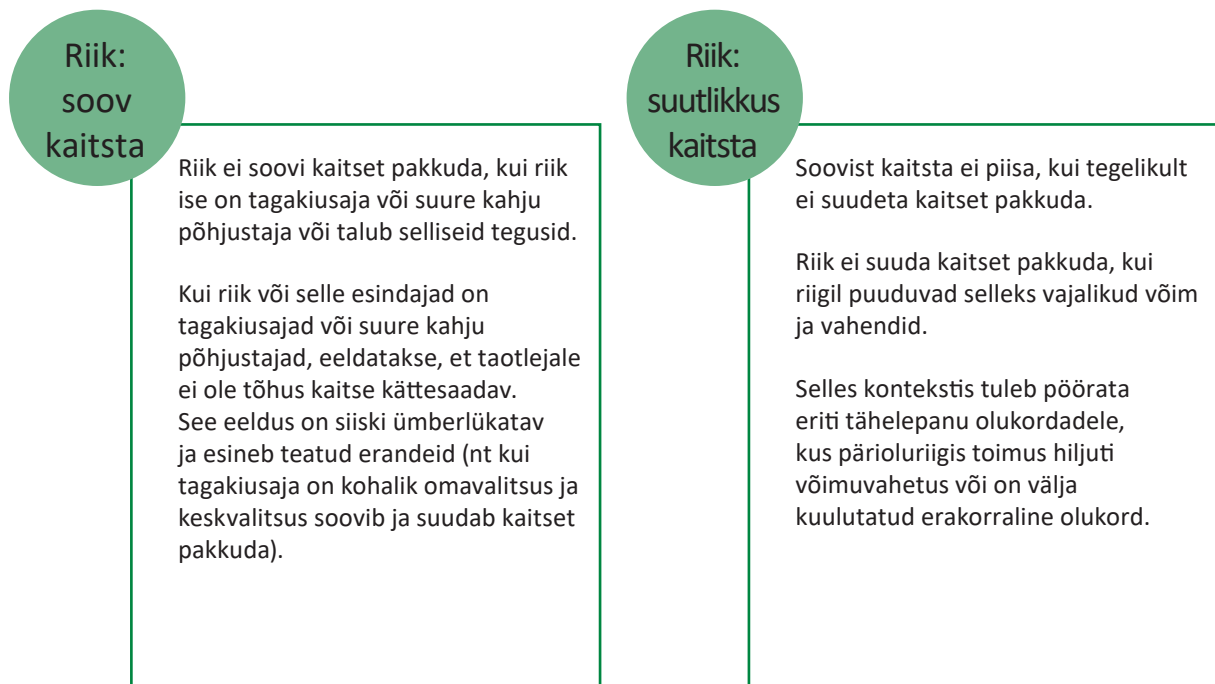
Kaitse pakujate loetelu on **ammendav**.

- Riik**

Tavaliselt on riik peamine kaitse pakkuja. See hõlmab kõiki seadusandlikku, täidesaatvat või kohtuvõimu teostavaid või muid funktsioone täitvaid organeid, kes võivad tegutseda kas riiklikul, föderaalset, piirkondlikul, provintsi või kohalikul tasandil.

Mõnel juhul võidakse riigivõim anda eraettevõtjatele ning teha nad riigi kontrolli all vastutavaks kaitse pakkumise eest. See peaks toimuma kooskõlas riikliku meetmega.

Et riiki loetaks kaitse pakkujaks, peab see kontrollima tervet päritoluriigi territooriumi või vähemalt olulist osa sellest. Vahel võib riik saada kaitse pakkujana oma rolli täitmisel abi parteidelt või organisatsioonidelt, sealhulgas rahvusvahelistelt organisatsioonidelt; siiski ei tohiks see piirata riigi kontrolli oma territooriumi või sellest olulise osa üle.



Mõlemad tingimused peavad olema täidetud. Kui riik soovib kaitset pakkuda, kuid ei suuda seda teha, või kui riik suudab kaitset pakkuda, kuid ei soovi seda teha, ei saa seda lugeda olukorraks, kus taotlejale kaitset võimaldatakse.

Riigi suutmatust ja/või tahtmatust kaitset pakkuda võib olla seotud taotleja konkreetse juhtumiga või võib olla tegu üldise olukorraga, mis ka taotlejat mõjutab.

- **Parteid või organisatsioonid, sh rahvusvahelised organisatsioonid**

Parteiseid ja organisatsioone võib lugeda kaitse pakkujateks, kui on täidetud järgmised kumulatiivsed tingimused:

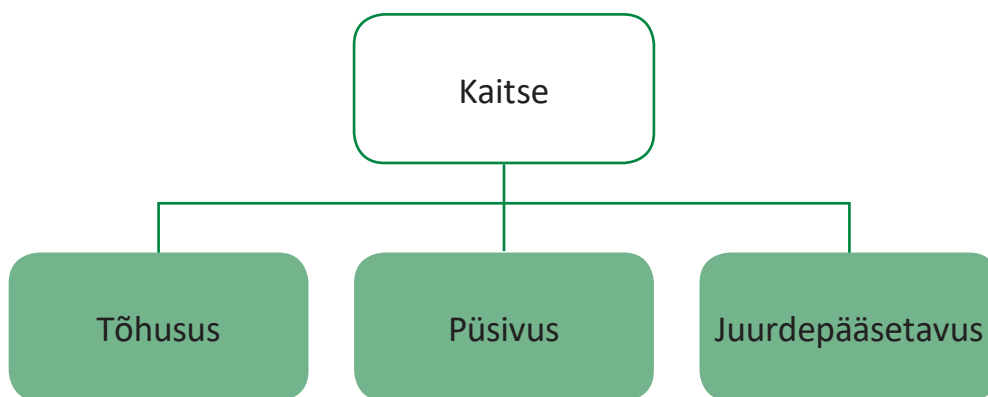


Veendumaks, et parteid või organisatsioonid kontrollivad riigi territooriumi või olulist osa sellest, tuleks teha kindlaks, et nad täidavad asjaomaseid valitsusfunktsioone. Seda tuleks vaadelda koos nende tegeliku võimekusega pakkuda tõhusat ja püsivat kaitset.

Parteide ja organisatsioonide soovi ja võimekust kaitset pakkuda tuleb hinnata samade standardite alusel, mida kasutatakse riigikaitse hindamisel.

Kaitse kvaliteet

Kaitse päritoluriigis peab täitma kolm kumulatiivset tingimust:



► Tõhusus [tagasi kontroll-loetellu]

Kaitset pakutakse üldiselt juhul, kui kaitse pakkujad astuvad mõistlikke samme, et vältida tagakiusamist või suure kahju kannatamist, rakendades muu hulgas tõhusat õigussüsteemi tagakiusamise või suure kahju tekitamisena käsitatavate tegude avastamiseks, menetlemiseks ja nende eest karistuse määramiseks, ning kui kõnealune kaitse on taotlejale kättesaadav.

Hindamine, kas kaitse pakkuja astub **mõistlikke samme**, on praktiline küsimus ja viitab sellele, milliste meetmete võtmist on võimalik mõistlikult eeldada, et vältida taotleja kardetavat tagakiusamist või suure kahju kannatamist. See, mida võib mõistlikeks sammudeks lugeda, sõltub samuti kardetava kahju raskusastmest. Teatud väärkohtlemise taset ei saa vältida isegi juhul, kui tagakiusamise või suure kahju kannatamise vältimiseks astutakse mõistlikke samme.

Tagakiusamine ja suurt kahju põhjustavad teod jäävad tavaliselt oma kõrge raskusastme tõttu kriminaalõiguse kohaldamisalasse. Tõhusa kaitse nõuete täitmiseks ei piisa tagakiusamise või suurt kahju põhjustanud tegude tuvastamisest, menetlemisest ja nende eest karistamisest pärast tegude toimumist. Kaitse pakkujad peavad astuma mõistlikke samme, et selliseid kahjulikke tegusid vältida ja nende toimumise ohtu vähendada.

Kui ametnik hindab, kas tõhusat kaitset on võimalik pakkuda, võib ta võtta arvesse selliseid tegureid nagu inimõiguste olukord, korruptsioon, piisavate elatusvahendite olemasolu, õiguskaitse tavad, kohtusüsteemi sõltumatus jms.

► Püsivus [tagasi kontroll-loetellu]

Kuivõrd rahvusvahelise kaitse vajaduse uurimine on tulevikku suunatud, on väga oluline hinnata, kas kaitse päritoluriigis on püsiv või mitte.

Eriti hoolikas tuleks olla, kui hinnatakse sellise kaitse püsivust, mida pakuvad riiki või olulist osa riigi territooriumist valitsevad parteid või organisatsioonid, sealhulgas rahvusvahelised organisatsioonid, sest nende valitsemisperiood on tavaliselt ajutine.

► Juurdepääsetavus [tagasi kontroll-loetellu]

Kaitse kättesaadavust taotlejale tema päritoluriigis tuleb hinnata nii kaitse saamist piiravate õiguslike kui ka praktiliste takistuste valguses. Sellised takistused võivad olla seotud taotleja isikliku olukorra, diskrimineerimise, kultuuriliste barjääride, tagakiusaja või suure kahju põhjustaja positsiooniga jms.

Kui tagakiusaja või suure kahju põhjustaja on riik, võib eeldada, et kaitse pole kättesaadav. See on seotud nõudega, et riik tahab kaitset pakkuda.

Leidmaks, et kaitse pole kättesaadav, tuleks tõestada järgmist:

- taotleja otsis päritoluriigi pädevatelt ametitelt kaitset tagajärjetult, või
- taotleja ei oleks kaitset saanud, kui ta oleks seda taotlenud, näiteks kui kaitse pole üldiselt kättesaadav või kui taotlemine oleks olnud tulemusetu või isegi ohtlik.

Siiski ei ole päritoluriigis riiklike õiguskaitsevahendite ammendamine tagakiusamise või suure kahju eest kaitsele ligipääsu puudumise tõendamisel eelduseks. Taotleja isiklikku olukorda tuleb nõuetekohaselt arvesse võtta, eelkõige juhul, kui kaitse pakkuja on teda väärkohelnud või kui kaitse abil ei suudetud taotlejat eelnevalt tagakiusamise või suure kahju eest kaitsta.

Riigisisese kaitse alternatiiv [\[tagasi kontroll-loetellu\]](#)

Genfi konventsioon	Miinimumnõuete direktiiv	Liikmesriigi õigus
Artikli 1A lõige 2	Artikkel 8	

Kui taotlejal pole võimalik sellist kaitset päritoluriigi kodupiirkonnas saada, uuritakse, kas riigis on olemas mõni teine ohutu piirkond.

Ametnik võib seega leida, et taotleja ei vaja rahvusvahelist kaitset, kui on olemas mõni päritoluriigi osa, kus taotleja ei peaks tundma põhjendatud hirmu tagakiusamise ees ja kus ta pole reaalses suure kahju kannatamise ohus või kus ta pääseb ligi kaitsele tagakiusamise ja suure kahju eest.

Ametnikul lasub kohus näidata, et riigisisene kaitse on päritoluriigi konkreetses piirkonnas kättesaadav. Selle piirkonna peab määrama kindlaks ametnik.

Selleks et teha kindlaks, kas sisemine kaitse on taotleja päritoluriigi **teatavas osas** kättesaadav, peab olema täidetud kolm kumulatiivset kriteeriumi.

See riigi osa on taotlejale **turvaline**.

Taotlejal on **juurdepääs** sellele riigi osale.

Taotleja puhul on **mõistlik eeldada, et ta asub sinna elama**.

Puudub nõue, et enne rahvusvahelise kaitse taotlemist peaks taotleja olema ammendanud võimalused saada kaitset päritoluriigi mõnes muus osas. Hindamisel keskendutakse sellele, kas selline alternatiiv on otsuse tegemise hetkel olemas.

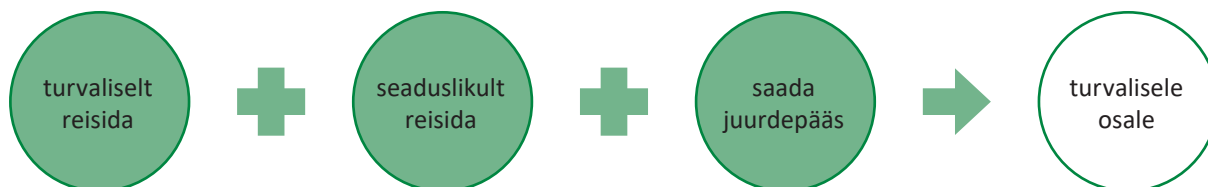
► Kaitse päritoluriigi osas [\[tagasi kontroll-loetellu\]](#)

Piirkond on taotleja jaoks ohutu kas seetõttu, et tal puudub seal põhjendatud hirm tagakiusamise või suure kahju ees, või sest selles riigi osas on talle kättesaadav kaitse tagakiusamise või suure kahju kannatamise eest.

Tagakiusamise või suure kahju puudumine	<ul style="list-style-type: none"> kodupiirkonnas esinenud algse tagakiusamise või suure kahju puudumine: sellega seoses tuleb uurida tagakiusaja või suure kahju põhjustaja tegutsemisulatust, <p style="text-align: center;">ning</p> <ul style="list-style-type: none"> puuduvad uued tagakiusamise või suure kahju põhjustamise võimalikud vormid. <p>Kui tagakiusaja või suure kahju põhjustaja on riik, puudub päritoluriigis tavaliselt ohutu piirkond, sest tavaliselt on riigil pädevus kogu territooriumil.</p>
või	
Tagakiusamise või suure kahju kannatamise eest kaitse kättesaadavus	<p>Kaitse peab vaadeldavas piirkonnas sisaldama samu kohustuslikke elemente kui kaitse tagakiusamise ja suure kahju kannatamise eest päritoluriigi kodupiirkonnas (vt alajaotis „Kaitse kvaliteet“).</p> <p>Kui tagakiusaja või suure kahju põhjustaja on riik, eeldatakse, et tõhus kaitse pole taotlejale kättesaadav, sest tavaliselt on riigil pädevus kogu territooriumil.</p> <p>Kui riik andestab mitteriikliku osaleja toimepandud tagakiusamise või tema põhjustatud suure kahju või talub seda, tuleb uurida mitteriiklike osalejate mõjuvõimu riigisisese kaitse alternatiiviks kaalutavas piirkonnas.</p>

► Ligipääs päritoluriigi osale [\[tagasi kontroll-loetellu\]](#)

Otsustamaks, kas riigisisese kaitse alternatiiv on taotleja päritoluriigis kättesaadav, ei piisa sellest, et ametnik teeb riigis kindlaks ohutu ala. Taotlejal peab olema võimalik sellesse riigi osasse ohutult ja seaduslikult reisida ja sinna siseneda.



- **Ohutult reisimine** – olemas on ohutu tee, mille kaudu taotlejal on võimalik reisida ilma põhjendamatute takistusteta nii, et ta pääseb ilma tõsisesse ohtu sattumata päritoluriigi ohutule piirkonnale ligi.
- **Seaduslikult reisimine** – pole ühtegi õiguslikku takistust, mis keelaks taotlejal ohutusse piirkonda reisida.
- Kui taotleja peab ohutusse piirkonda jõudmiseks läbi kolmanda riigi reisima, peab ta saama teha seda seaduslikult.
- **Piirkonda sisenemine** – ohutu piirkonna valitseja(d) lubavad tal sinna siseneda.

► Taotlejal on mõistlik päritoluriigi osasse elama asuda [\[tagasi kontroll-loetellu\]](#)

Mõistlikkuse katses kasutatakse **õigustepõhist lähenemisviisi**. Eelkõige peaks olema tagatud põhivajaduste täitmine, sh toit, peavari ja hügieen. Lisaks tuleb nõuetekohaselt arvestada seda, kas isikutel on võimalik katta enda ja oma pere elamiskulud, tagada elementaarne tervishoid ja laste haridus.

Kui ametnik hindab seda, kas taotlejal on mõistlik riigi osasse elama asuda, peaks ta võtma arvesse taotleja isikliku olukorda, näiteks tema vanust, sugu, tervislikku seisundit, sotsiaalset ja hariduslikku tausta, perekondlikke ja sotsiaalseid sidemeid, keelt, soodentiteeti ja seksuaalset sättumust jms.

Liikmesriikide suunised:

Enda päritoluriigis kaitse alla andmisest keeldumine

Juhul, kui päritoluriigis on kaitse kättesaadav, võib esineda olukordi, kus taotleja ei soovi ennast põhjendatud kaalutlustel sellise kaitse alla anda.

Taotleja soov mitte ennast päritoluriigis kaitse alla anda (ka siis, kui kaitse on kättesaadav mõnes päritoluriigi ohutus osas) peab tulenema tema hirmust tagakiusamise või suure kahju kannatamise ees.

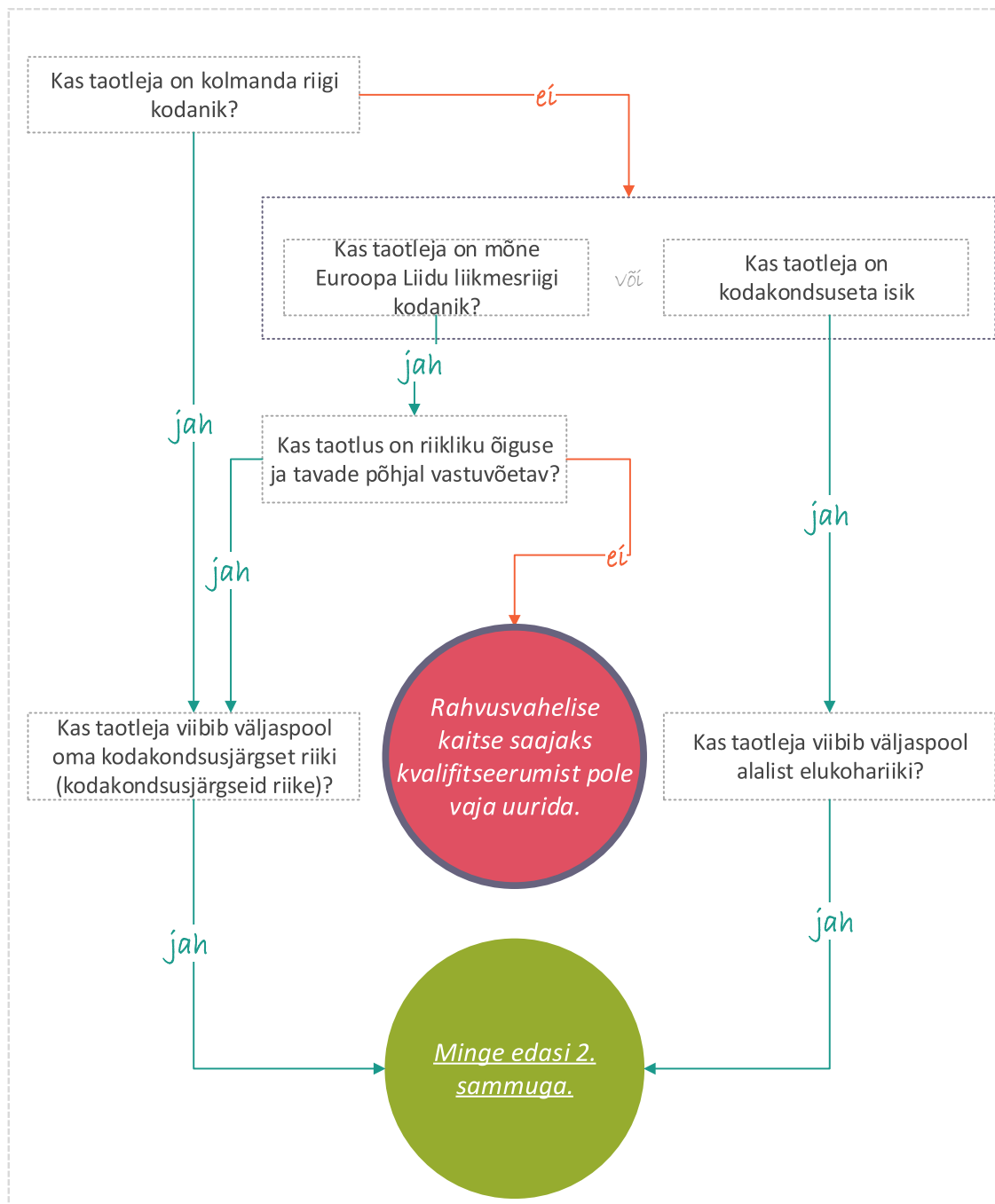
Traumaatiliste sündmuste läbielamine ja nende püsivad tagajärjed võivad olla mõjuvateks põhjusteks, miks taotleja ei soovi ennast päritoluriigis kaitse alla anda.

VOOSKEEMID

- ▶ *Visuaalne etapiviisiline juhend ametnikule, kes vaatab läbi konkreetset rahvusvahelise kaitse taotlust*

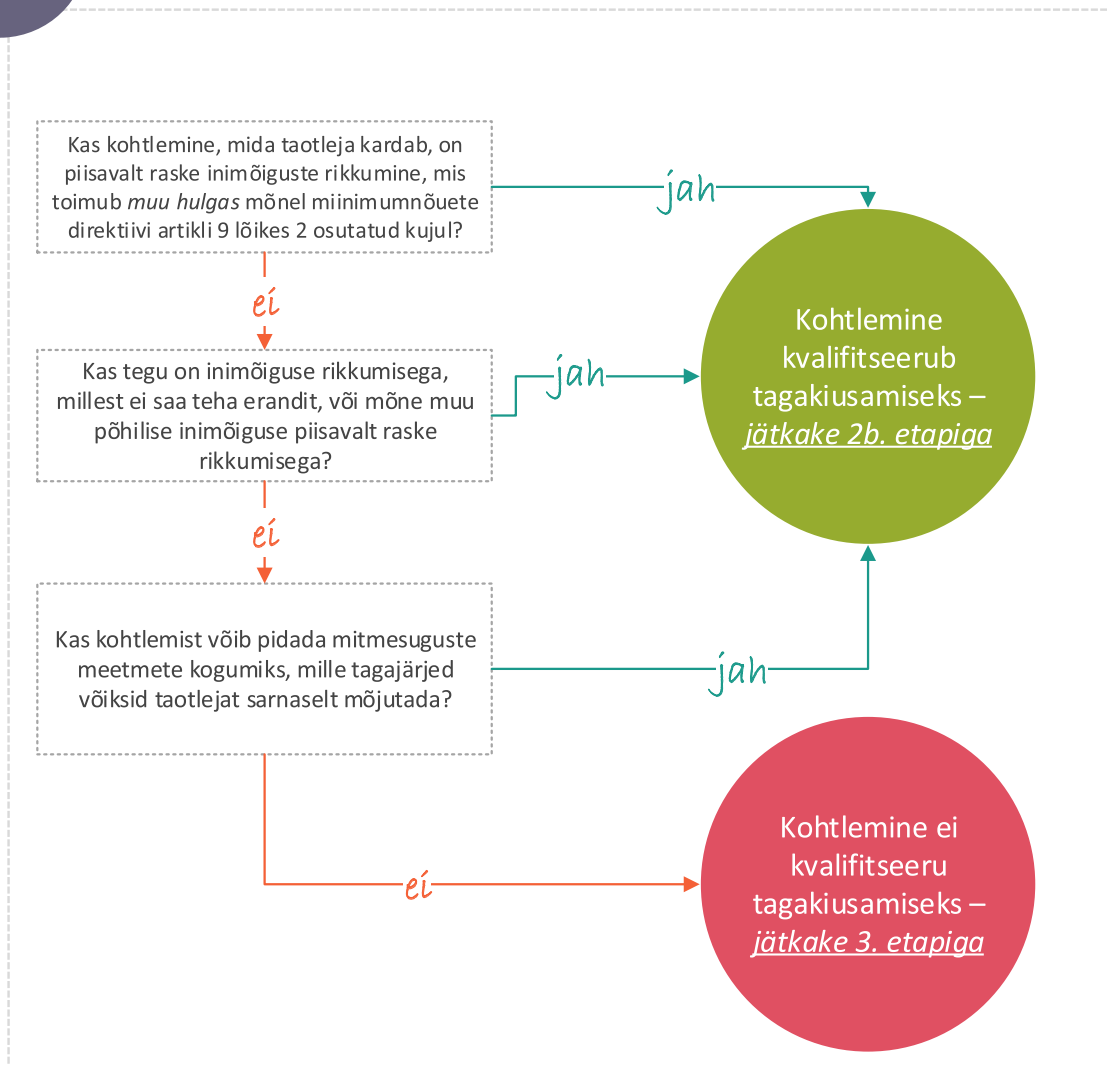
1

Esialgne läbivaatamine: isikuline ja territoriaalne kohaldamisala



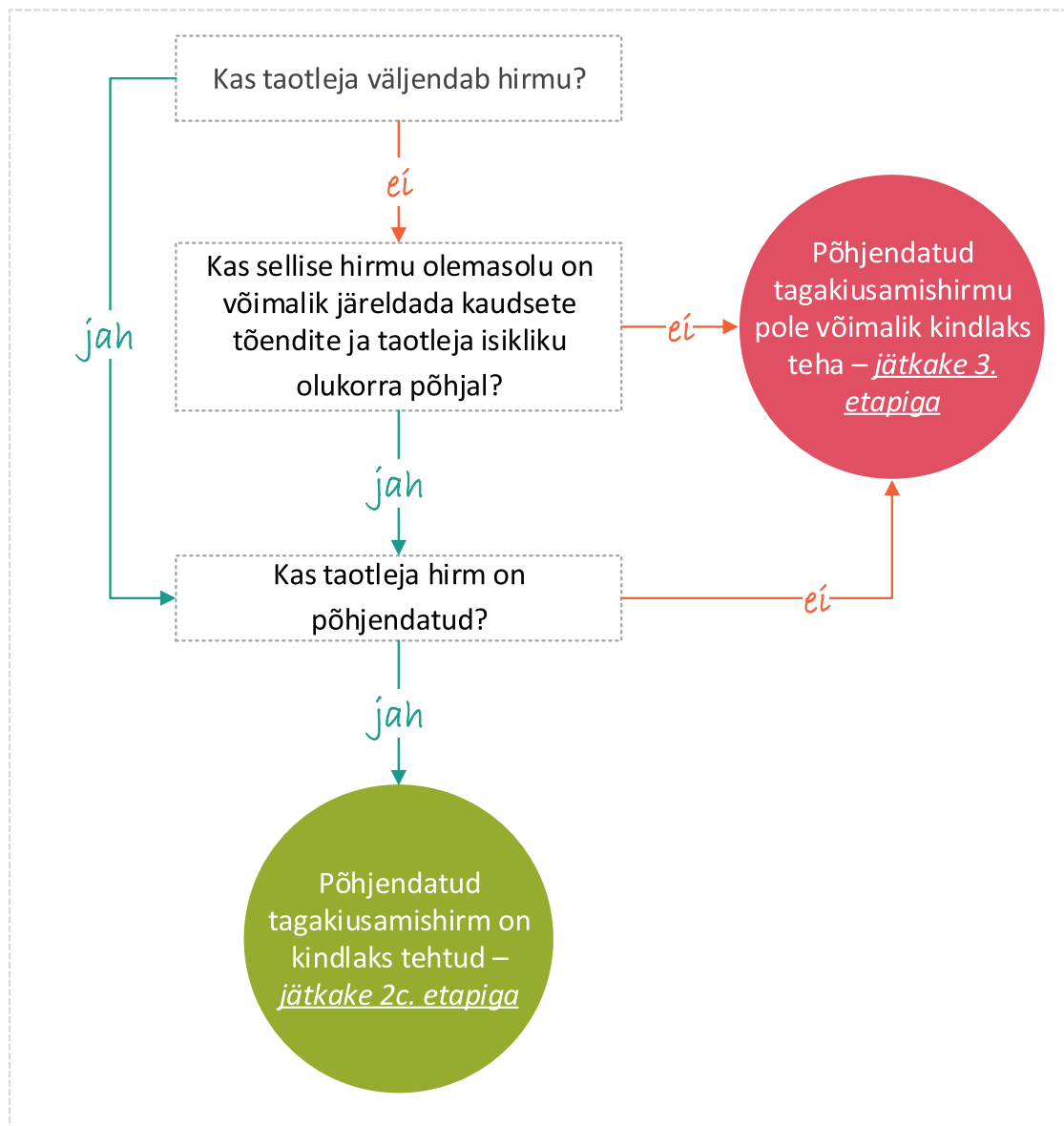
2a

Tagakiusamine



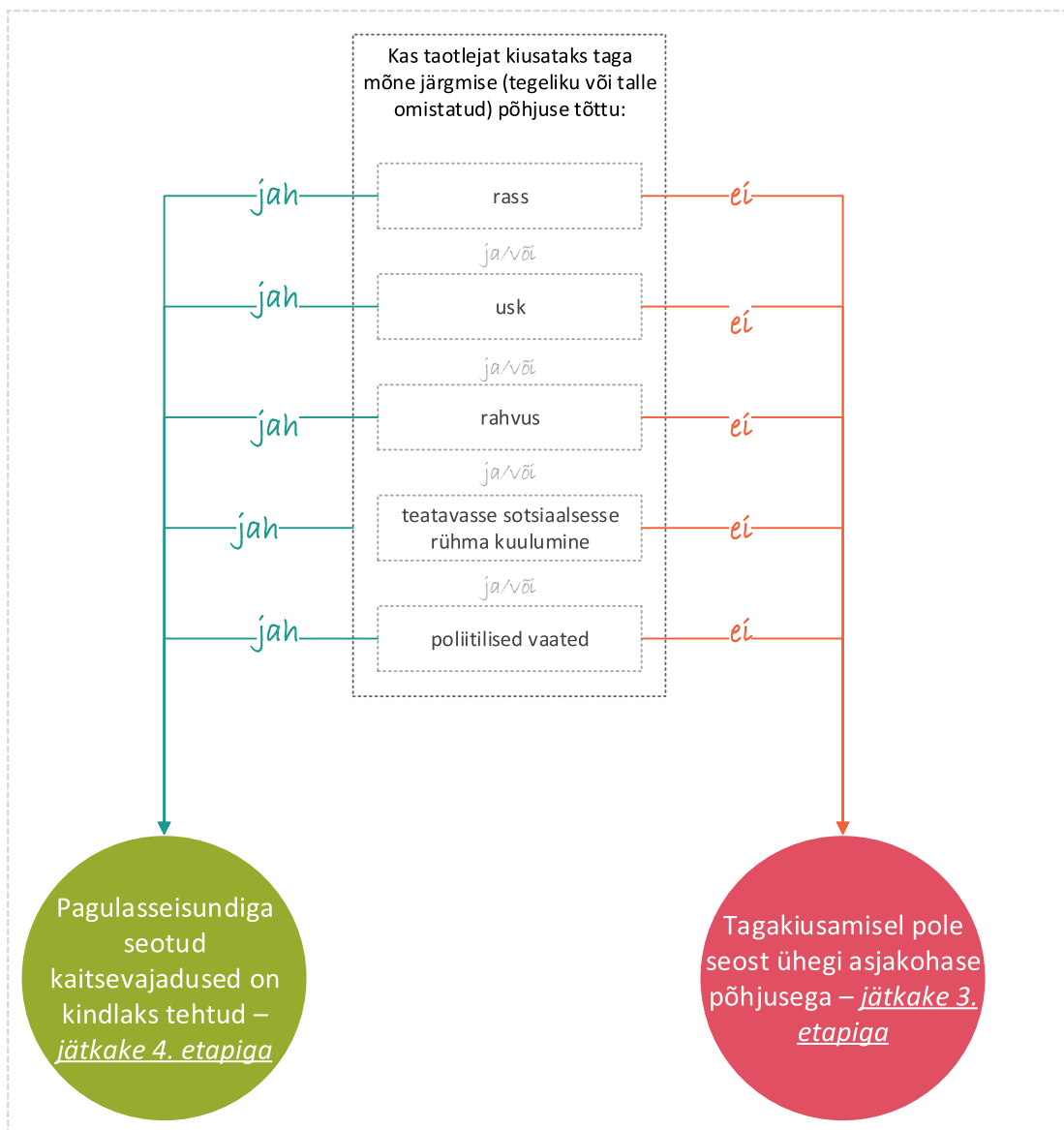
2b

Põhjendatud hirm



2c

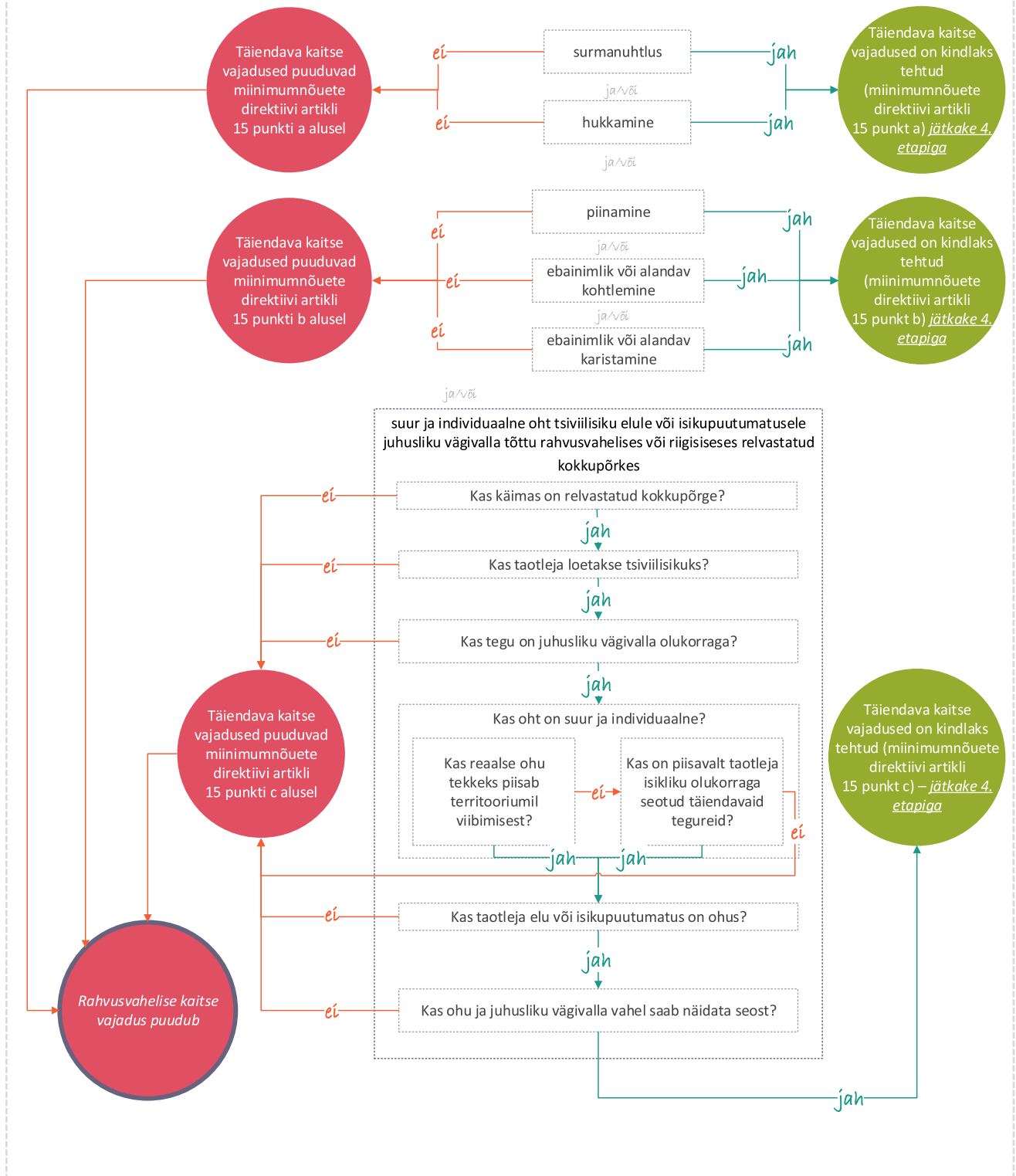
Tagakiusamise põhjus



3

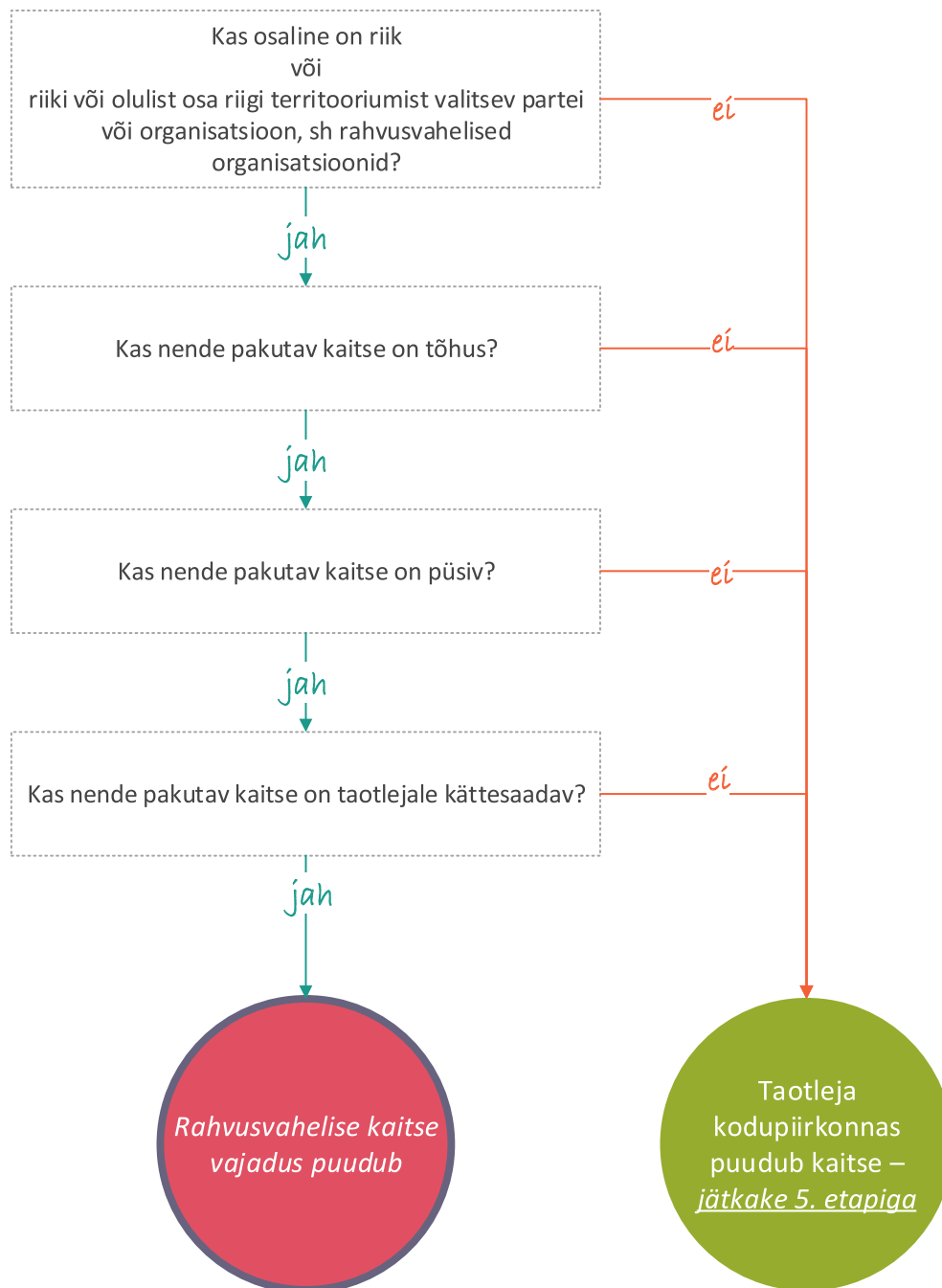
Täiendav kaitse

Kas on piisavalt tõenäoline, et taotlejat võiks ohustada mõni järgmistest suure kahju vormidest?



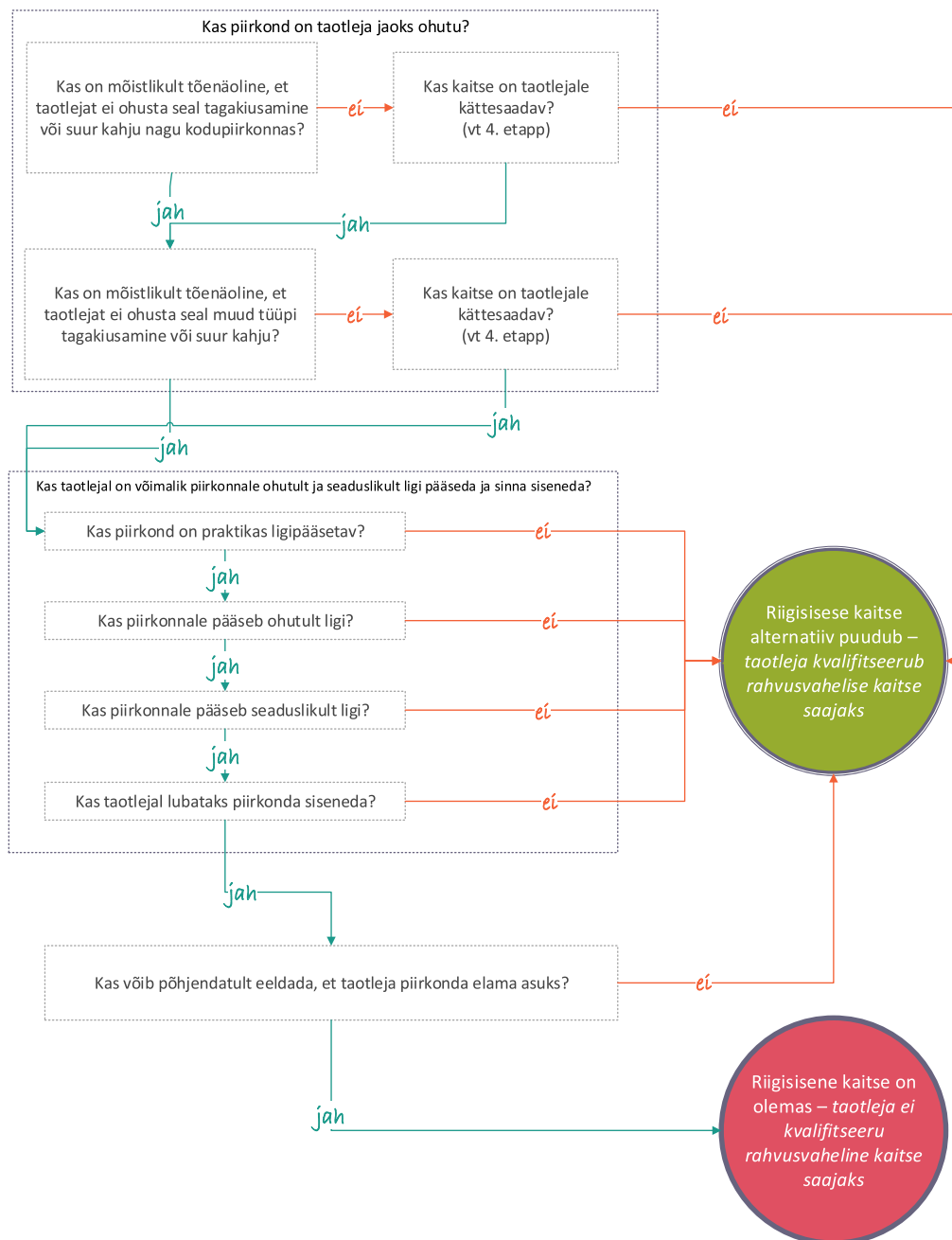
4

Kaitse päritoluriigis



5

Riigisisese kaitse alternatiiv



VIITED

- ▶ *Viited õigusaktidele, asjakohasele kohtupraktikale ja muudele materjalidele*
- ▶ *Kasutage vabu tekstivälju, et lisada viited riiklikele õigusaktidele ja kohtupraktikale*

Kasulikud lingid

- ✓ **APD** – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta
- ✓ **CJEU** – Euroopa Liidu Kohus
- ✓ **ECHR** – Euroopa inimõiguste konventsioon
- ✓ **ECtHR** – Euroopa Inimõiguste Kohus
- ✓ **GC** – 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsioon ja 1967. aasta pagulasseisundi protokoll
- ✓ **ICJ** – Rahvusvaheline Kohus
- ✓ **QD** – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule

Muud materjalid

ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti käsiraamat „Käsiraamat ja suunised pagulasseisundi määramise meetodite ja kriteeriumide kohta 1951. aasta konventsiooni ja 1967. aasta pagulasseisundi protokollil alusel“, muud suunised, poliitilised dokumendid ning ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti täidesaatva ja alalise komitee järeldused on [siin](#).

Õigusviited ja asjakohane kohtupraktika

See õigusviidete ja kohtupraktika ülevaade ei ole ammendav viitematerjal. Selle ainus eesmärk on olla ametnikule praktiliseks juhiseks, pakkudes viiteid olulisematele sätetele ja kohtuotsustele.

Allpoolsed viited on rühmitatud teemade järgi. Võimalusel on esitatud kohtupraktika või õigusaktide link, et neid oleks lihtsam leida.

Üldpõhimõtted

Õigusviited	Kohtupraktika
Genfi konventsiooni artikli 1A lõige 2 Miinimumnõuete direktiivi artikli 2 punktid d ja f Miinimumnõuete direktiivi artikli 4 lõige 3	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Euroopa Liidu Kohus, <i>H. N. vs. Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland, Attorney General</i>, kohtuasi C-604/12, 8. mai 2014. aasta kohtuotsus, EU:C:2014:302, punkt 35 (pagulasseisundi ülimuslikkus) ✓ Euroopa Liidu Kohus, <i>M.M. vs. Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland, Attorney General</i>, kohtuasi C-277/11, 22. novembri 2012. aasta kohtuotsus, EU:C:2012:744, punkt 64 (otsuse tegemise etapid)
Liikmesriigi õigus	Liikmesriigi kohtupraktika

Isikuline ja territoriaalne kohaldamisala

Õigusviited	Kohtupraktika
<p>Genfi konventsiooni 1967. aasta pagulasseisundi protokoll</p> <p>Miinimumnõuete direktiivi artikli 2 punktid d ja f</p> <p>Kodakondsuseta isikute seisundi konventsioon, 360 UNTS 117, 28. september 1954</p> <p>Protokoll (nr 24) Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikele varjupaiga andmise kohta</p>	<p>✓ Rahvusvaheline Kohus, kohtuasi <i>Nottebohm (Liechtenstein vs. Guatemala)</i>, 6. aprilli 1955. aasta otsus (teine faas), ICJ Reports 1955, lk 23–24 (<i>kodakondsuse andmine</i>)</p> <p>✓ Euroopa Liidu Kohus, <i>X and X vs. État belge</i>, kohtuasi C-638/16 PPU, 7. märtsi 2017. aasta otsus, EU:C:2017:173, punktid 49 ja 51 (<i>miinimumnõuete direktiivi territoriaalne kohaldamisala</i>)</p>
Liikmesriigi õigus	Liikmesriigi kohtupraktika

Pagulasseisund: põhjendatud tagakiusamishirm

Õigusviited	Kohtupraktika
<p>Genfi konventsiooni artikli 1A lõige 2</p> <p>Miinimumnõuete direktiivi artikkel 9</p> <p>Miinimumnõuete direktiivi artikli 4 lõige 4</p> <p>Inimõiguste ülddeklaratsioon, ÜRO Peaassamblee, resolutsioon 217 (III), 10. detsember 1948</p> <p>Kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvaheline pakt, 999 UNTS 171, 16. detsember 1966</p> <p>Rahvusvaheline konventsioon rassilise diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta, 660 UNTS 195, 7. märts 1966</p> <p>Konventsioon naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta, 1249 UNTS 13, 18. detsember 1979</p> <p>Lapse õiguste konventsioon, 1577 UNTS 3, 20. november 1989</p>	<p>✓ Euroopa Liidu Kohus, <i>Andre Lawrence Shepherd vs. Bundesrepublik Deutschland</i>, kohtuasi C-472/13, 26. veebruari 2015. aasta otsus, EU:C:2015:117, punktid 25–26 (<i>tagakiusamise individuaalne hindamine</i>), punktid 46, 49 ja 52–56 (<i>sõjaväest deserteerumine</i>)</p> <p>✓ Euroopa Liidu Kohus, <i>Bundesrepublik Deutschland vs. Y ja Z</i>, liidetud kohtuasjad C-71/11 ja C-99/11, 5. septembri 2012. aasta otsus, suuskoda, EU:C:2012:518, punkt 57, punktid 60–67 (<i>usuva-baduse õiguse riivamise raskusaste</i>), punkt 72 (<i>piisav raskusaste tagakiusamiseks kvalifitseerumiseks</i>), punktid 78–80 (<i>põhjendatus</i>)</p> <p>✓ Euroopa Liidu Kohus, <i>Minister voor Immigratie en Asiel vs. X ja Y ja Z vs. Minister voor Immigratie en Asiel</i>, liidetud kohtuasjad C-199/12 kuni C-201/12, 7 novembri 2013. aasta otsus, EU:C:2013:720, punktid 53–61 (<i>piisav raskusaste tagakiusamiseks kvalifitseerumiseks, homoseksuaalsete tegude kriminaliseerimine</i>), punktid 63–64 (<i>varasem tagakiusamine</i>), punktid 73–76 (<i>põhjendatus</i>)</p>

Õigusviited	Kohtupraktika
<p>Laste kaasamist relvakonfliktidesse käsitlev lapse õiguste konventsiooni fakultatiivprotokoll, 25. mai 2000</p> <p>Lapse õiguste konventsiooni laste müüki, lasteprostitutsiooni ja -pornograafiat käsitlev fakultatiivprotokoll, 25. mai 2000</p> <p>Puuetega inimeste õiguste konventsioon, 2515 UNTS 3, 13. detsember 2006</p> <p>1966. aasta majanduslike, sotsiaalsete ja kultuurialaste õiguste rahvusvaheline pakt, 993 UNTS 3, 16. detsember 1966</p> <p>1961. aasta Euroopa sotsiaalharta, ETS nr 35, 18. oktoober 1961, ja täiendatud Euroopa sotsiaalharta, ETS nr 163, 3. mai 1996</p>	
Liikmesriigi õigus	Liikmesriigi kohtupraktika

Tagakiusamise põhjused: rass

Õigusviited	Kohtupraktika
<p>Genfi konventsiooni artikli 1A lõige 2</p> <p>Miinimumnõuete direktiivi artikli 10 lõike 1 punkt a</p> <p>Rahvusvaheline konventsioon rassilise diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta, 660 UNTS 195, 7. märts 1966</p>	<p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>Khamrakulov vs. Venemaa</i>, avaldus nr 68894/13, 16. aprilli 2015. aasta otsus, punktid 66 ja 67 (<i>etnilisel päritolul põhinev tagakiusamine</i>)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>A.A. vs. Prantsusmaa</i>, avaldus nr 18039/11, 15. aprilli 2015. aasta otsus, punkt 58 (<i>etnilisel päritolul põhinev tagakiusamine</i>)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>A.F. vs. Prantsusmaa</i>, avaldus nr 80086/13, 15. aprilli 2015. aasta otsus, punktid 50–52 (<i>etnilisel päritolul põhinev tagakiusamine</i>)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>S.H. vs. Ühendkuningriik</i>, avaldus nr 19956/06, 15. juuni 2010. aasta otsus, punkt 70 (<i>rassiline diskrimineerimine</i>)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>Salah Sheekh vs. Madalmaad</i>, avaldus nr 1948/04, 11. jaanuari 2007. aasta otsus, punkt 148 (<i>etniline vähemus</i>)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>Küpros vs. Türgi</i>, avaldus nr 25781/94, 10. mai 2001. aasta otsus, suurkoda, punkt 306 (<i>rassiline diskrimineerimine</i>)</p>
Liikmesriigi õigus	Liikmesriigi kohtupraktika

Tagakiusamise põhjused: usk

Õigusviited	Kohtupraktika
Genfi konventsiooni artikli 1A lõige 2	✓ Euroopa Liidu Kohus, <i>Bundesrepublik Deutschland vs. Y ja Z</i> , liidetud kohtuasjad C-71/11 ja C-99/11, 5. septembri 2012. aasta otsus, suurkoda, Y ja Z, EU:C:2012:518, punkt 80 (<i>ei saa eeldada, et taotleja usutoimingutest loobuks</i>)
Miimumnõuete direktiivi artikli 10 punkt b	✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>F.G vs. Rootsi</i> , avaldus nr 43611/11, 23. märtsi 2016. aasta otsus, punktid 123–124 (<i>usu vahetamine</i>) ✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>M.K.N. vs. Rootsi</i> , avaldus nr 72413/10, 27. juuni 2013. aasta otsus, punktid 32–44 (<i>usuline kuuluvus</i>)
Liikmesriigi õigus	Liikmesriigi kohtupraktika

Tagakiusamise põhjused: rahvus

Õigusviited	
Genfi konventsiooni artikli 1A lõige 2	
Miimumnõuete direktiivi artikli 10 punkt c	
Liikmesriigi õigus	Liikmesriigi kohtupraktika

Tagakiusamise põhjused: teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumine

Õigusviited	Kohtupraktika
Genfi konventsiooni artikli 1A lõige 2	✓ Euroopa Liidu Kohus, <i>Minister voor Immigratie en Asiel vs. X ja Y ja Z vs. Minister voor Immigratie en Asiel</i> , liidetud kohtuasjad C-199/12 kuni C-201/12, 7. novembri 2013. aasta otsus, EU:C:2013:720, punktid 45–49 (<i>teatava sotsiaalse rühma määratlemine</i>); punktid 53–61 (<i>homoseksuaalsete tegude kriminaliseerimine</i>); punktid 70–76 (<i>taotlejalt ei saa eeldada homoseksuaalsuse varjamist või enda tagasi hoidmist oma seksuaalse sättumuse väljendamisel</i>)
Miimumnõuete direktiivi artikli 10 punkt d	
Miimumnõuete direktiivi põhjendus 30	
Liikmesriigi õigus	Liikmesriigi kohtupraktika

Tagakiusamise põhjused: poliitilised vaated

Õigusviited	
Genfi konventsiooni artikli 1A lõige 2	
Miinimumnõuete direktiivi artikli 10 punkt d	
Liikmesriigi õigus	Liikmesriigi kohtupraktika

Seosed (millegi tõttu)

Õigusviited	
Genfi konventsiooni artikli 1A lõige 2	
Miinimumnõuete direktiivi artikli 9 lõige 3	
Liikmesriigi õigus	Liikmesriigi kohtupraktika

Täiendav kaitse: suure kahju kannatamise reaalne oht

Õigusviited	Kohtupraktika
Miinimumnõuete direktiivi artikli 2 punkt f	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Euroopa Liidu Kohus, <i>Meki Elgafaji ja Noor Elgafaji vs. Staatssecretaris van Justitie</i>, juhtum C-465/07, 17. veebruar 2009. aasta otsus, EU:C:2009:94, punkt 40 (<i>varasem suur kahju</i>) ✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>F.G vs. Rootsi</i>, avaldus nr 43611/11, 23. märts 2016. aasta otsus, punkt 115 (<i>reaalse ohu hindamine</i>) ✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>Auad vs. Bulgaaria</i>, avaldus nr 46390/10, 11. oktoober 2011. aasta otsus, punkt 99(c) (<i>reaalse ohu hindamine</i>) ✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>Saadi vs. Itaalia</i>, avaldus nr 37201/06, 28. veebruar 2008. aasta otsus, punkt 130 (<i>reaalse ohu hindamine</i>); punkt 140 (<i>tõendamiskoormis</i>) ✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>Vilvarajah jt vs. Ühendkuningriik</i>, 45/1990/236/302-306, 26. september 1991. aasta otsus, punkt 111 (<i>tõendamiskoormis</i>)
Liikmesriigi õigus	Liikmesriigi kohtupraktika

Täiendav kaitse: surmanuhtlus või hukkamine

Õigusviited	Kohtupraktika
<p>Miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punkt a</p> <p>Euroopa inimõiguste konventsiooni artikkel 2</p> <p>Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni protokoll nr 6 surmanuhtluse kaotamise kohta</p> <p>Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni protokoll nr 13 surmanuhtluse igas olukorras kaotamise kohta</p>	<p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>Al-Saadoon ja Mufdhi vs. Ühendkuningriik</i>, avaldus nr 61498/08, 2. märtsi 2010. aasta otsus, punkt 115 (surmanuhtlus – surma mõistetud)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>Ilaşcu jt vs. Moldova ja Venemaa</i>, avaldus nr 48787/99, 8. juuli 2004. aasta otsus, punktid 429–433 (surmanuhtlus – surma mõistetud)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>Soering vs. Ühendkuningriik</i>, 1/1989/161/217, 7. juuli 1989, punkt 111 (surma mõistetud)</p>
Liikmesriigi õigus	Liikmesriigi kohtupraktika

Täiendav kaitse: piinamine või ebainimlik või väärkust alandav kohtlemine või karistamine

Õigusviited	Kohtupraktika
<p>Miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punkt b</p> <p>Euroopa inimõiguste konventsiooni artikkel 3</p> <p>Piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärkust alandava kohtlemise ja karistamise vastane konventsioon, 1465 U.N.T.S. 85, 10. detsember 1984</p>	<p>✓ Euroopa Liidu Kohus, <i>Mohamed M'Bodj vs. État belge</i>, kohtuasi C-542/13, 18. detsembri 2014. aasta otsus, suurkoda, punktid 40–41 ja 50 (asjakohaste tervishoiuteenuste puudumine)</p> <p>✓ Euroopa Liidu Kohus, <i>Meki Elgafaji ja Noor Elgafaji vs. Staatssecretaris van Justitie</i>, juhtum C-465/07, 17. veebruari 2009. aasta otsus, EU:C:2009:94, punkt 28 (Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtupraktika asjakohasus miinimumnõuete direktiivi artikli 15 punkti b kohaldamisala tõlgendamisel)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>Paposhvili vs. Belgia</i>, avaldus nr 41738/10, 13. detsembri 2016. aasta otsus, punktid 181–193 (asjakohaste tervishoiuteenuste puudumine)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>Trabelsi vs. Belgia</i>, avaldus nr 140/10, 4. septembri 2014. aasta otsus, punktid 113–115 (eluaegne vangistus)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>M.S.S. vs. Belgia ja Kreeka</i>, avaldus nr 30696/09, 21. jaanuari 2011. aasta otsus, suurkoda, punkt 220 (mõistete „ebainimlik“ ja „alandav“ määratlus)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>Gäfgen vs. Saksamaa</i>, avaldus nr 22978/05, 1. juuni 2010. aasta otsus, suurkoda, punkt 108 (raskusaste piinamiseks kvalifitseerumiseks)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>Kalashnikov vs. Venemaa</i>, avaldus nr 47095/99, 15. juuli 2002. aasta otsus, punkt 95 (alandav kohtlemine).</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>Selmouni vs. Prantsusmaa</i>, avaldus nr 25803/94, 28. juuli 1999. aasta otsus, suurkoda, punktid 99–101 (piinamise mõiste)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>Tyrer vs. Ühendkuningriik</i>, avaldus nr 5856/72, 15. märtsi 1978. aasta otsus, punkt 30 (alandav kohtlemine)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus <i>Iirimaa vs. Ühendkuningriik</i>, avaldus nr 5310/71, 18. jaanuari 1978. aasta otsus, punkt 167 (piinamise ning ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise omavaheline eristamine)</p>
Liikmesriigi õigus	Liikmesriigi kohtupraktika

Täiendav kaitse: suur ja individuaalne oht tsiviilisiku elule või isikupuutumatusel juhuliku vägivalla tõttu rahvusvahelises või riigisiseses relvastatud kokkupõrkes

Õigusviited	Kohtupraktika
Miimumnõuete direktiivi artikli 15 punkt c	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Euroopa Liidu Kohus, <i>Aboubacar Diakité vs. Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides</i>, kohtuasi C-285/12, 30. jaanuari 2014. aasta otsus, punkt 35 (relvastatud konflikt) ✓ Euroopa Liidu Kohus, <i>Meki Elgafaji ja Noor Elgafaji vs. Staatssecretaris van Justitie</i>, juhtum C-465/07, 17. veebruari 2009. aasta otsus, EU:C:2009:94, punktid 32–33 (suur ja individuaalne oht); punktid 34–35 (juhuslik vägivald); punkt 39 (liugskaala katse) ✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>K.A.B. vs. Rootsi</i>, avaldus nr 886/11, 5. septembri 2013. aasta otsus, punktid 75–77 (juhuslik vägivald) ✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>Sufi ja Elmi vs. Ühendkuningriik</i>, avaldused nr 8319/07 ja 11449/07, 28. novembri 2011. aasta otsus, punkt 241 (juhuslik vägivald)
Liikmesriigi õigus	Liikmesriigi kohtupraktika

Rahvusvahelise kaitse vajadus, mis tekib kohapeal (*sur place*)

Õigusviited	Kohtupraktika
Miimumnõuete direktiivi artikkel 5	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>F.G. vs. Rootsi</i>, avaldus nr 43611/11, 23. märtsi 2016. aasta otsus, punktid 123–124 ja 144–158 (tegevus varjupaigariigis – riskihinnang) ✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>H.S. jt vs. Küpros</i>, avaldus nr 41753/10 ja veel 13 avaldust, 21. juuli 2015. aasta otsus, punkt 277 (tuvastamine ametiasutuste poolt) ✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>A.A. vs. Šveits</i>, avaldus nr 58802/12, 7. jaanuari 2014. aasta otsus, punktid 38–43 (tegevuse tase ja tuvastamine ametiasutuste poolt) ✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>S.F. vs. Rootsi</i>, avaldus nr 52077/10, 15. mai 2012. aasta otsus, punktid 68–71 (poliitiliste tegevuste tase)
Liikmesriigi õigus	Liikmesriigi kohtupraktika

Tagakiusajad või suure kahju põhjustajad

Õigusviited	Kohtupraktika
Miimumnõuete direktiivi artikkel 6	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Euroopa Liidu Kohus, <i>Mohamed M'Bodj vs. État belge</i>, kohtuasi C-542/13, 18. detsembri 2014. aasta otsus, suurkoda, punkt 35 (tagakiusaja vajaliku tingimusena) ✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>Tatar vs. Šveits</i>, avaldus nr 65692/12, Euroopa Nõukogu: Euroopa Inimõiguste Kohus, 14. aprill 2015, punkt 41 (mitteriiklikud osalejad) ✓ Euroopa Inimõiguste kohus, <i>Sufi ja Elmi vs. Ühendkuningriik</i>, avaldused nr 8319/07 ja 11449/07, 28. novembri 2011. aasta otsus, punktid 281–282 (tagakiusaja vajaliku tingimusena)
Liikmesriigi õigus	Liikmesriigi kohtupraktika

Kaitse pakkujad ja kaitse kvaliteet

Õigusviited	Kohtupraktika
<p>Genfi konventsiooni artikli 1A lõige 2</p> <p>Miimumnõuete direktiivi artikkel 7</p>	<p>✓ Euroopa Liidu Kohus, <i>Aydin Salahadin Abdulla jt vs. Bundesrepublik Deutschland</i>, liidetud kohtuasjad C-175/08, C-176/08, C-178/08 ja C-179/08, 2. märtsi 2010. aasta otsus, punktid 67–76 (<i>kaitse tõhusus, kestvus ja kättesaadavus, kaitse pakkujad</i>)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>K.A.B. vs. Rootsi</i>, avaldus nr 886/11, 5. septembri 2013. aasta otsus, punktid 69, 87 (<i>kaitse pakkujad</i>)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>Salah Sheekh vs. Madalmaad</i>, avaldus nr 1948/04, 11. jaanuari 2007. aasta otsus, punktid 147–148 (<i>kaitse kättesaadavus</i>)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>N. vs. Soome</i>, avaldus nr 38885/02, 26. juuli 2005. aasta otsus, punktid 163–164 (<i>kaitse pakkujad</i>)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>Osman vs. Ühendkuningriik</i>, avaldus nr 23452/94, 28. oktoobri 1998. aasta otsus, punktid 115–116 (<i>kaitse tõhusus</i>)</p>
Liikmesriigi õigus	Liikmesriigi kohtupraktika

Riigisisese kaitse alternatiiv

Õigusviited	Kohtupraktika
<p>Miimumnõuete direktiivi artikkel 8</p>	<p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>A.A.M. vs. Rootsi</i>, avaldus nr 68519/10, 3. aprilli 2014. aasta otsus, punktid 66–75 (<i>kaitse päritoluriigi osas</i>)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>K.A.B. vs. Rootsi</i>, avaldus nr 886/11, 5. septembri 2013. aasta otsus, punktid 80–85 (<i>ligipääsetavus päritoluriigi osale, elama asumise mõistlikkus</i>)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>D.N.M. vs. Rootsi</i>, avaldus nr 28379/11, 27. juuni 2013. aasta otsus, punktid 57–59 (<i>ohutus päritoluriigi osas, elama asumise mõistlikkus</i>)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>S.A. vs. Rootsi</i>, avaldus nr 66523/10, 27. juuni 2013. aasta otsus, punktid 56–58 (<i>ohutus päritoluriigi osas</i>)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>M.Y.H jt vs. Rootsi</i>, avaldus nr 50859/10, 27. juuni 2013. aasta otsus, punktid 68–73 (<i>elama asumise mõistlikkus</i>)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>Sufi ja Elmi vs. Ühendkuningriik</i>, avaldused nr 8319/07 ja 11449/07, 28. novembri 2011. aasta otsus, punktid 249, 265–296 (<i>ligipääsetavus päritoluriigi osale, elama asumise mõistlikkus</i>)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>Salah Sheekh vs. Madalmaad</i>, avaldus nr 1948/04, 11. jaanuari 2007. aasta otsus, punkt 140–148 (<i>klanni kaitse, isiklik olukord</i>)</p> <p>✓ Euroopa Inimõiguste Kohus, <i>M.K.N. vs. Rootsi</i>, avaldus nr 72413/10, 27. juuni 2013. aasta otsus, punktid 35–44 (<i>usuline kuuluvus, isiklik olukord</i>)</p>
Liikmesriigi õigus	Liikmesriigi kohtupraktika

Võta ühendust ELiga

Isiklikult

Kõikjal Euroopa Liidus on sadu Europe Directi teabekeskusi. Teile lähima keskuse aadressi leiate:

https://europa.eu/european-union/contact_et

Telefoni või e-postiga

Europe Direct on teenus, mis vastab Teie küsimustele Euroopa Liidu kohta. Teenusega saate ühendust võtta:

- helistades tasuta numbril: 00 800 6 7 8 9 10 11 (mõni operaator võib nende kõnede eest tasu võtta),
- helistades järgmisel tavanumbril: +32 22999696 või
- e-posti teel: https://europa.eu/european-union/contact_et

ELi käsitleva teabe leidmine

Veebis

Euroopa Liitu käsitlev teave on kõigis ELi ametlikes keeltes kättesaadav Euroopa veebisaidil:

https://europa.eu/european-union/index_et

ELi väljaanded

Tasuta ja tasulisi ELi väljaandeid saab alla laadida või tellida järgmisel aadressil:

<https://publications.europa.eu/et/publications>

Suuremas koguses tasuta väljaannete saamiseks võtke ühendust talitusega Europe Direct või oma kohaliku teabekeskusega (vt https://europa.eu/european-union/contact_et).

ELi õigus ja seonduvad dokumendid

ELi käsitleva õigusteabe, sealhulgas alates 1952. aastast kõigi ELi õigusaktide konsulteerimiseks kõigis ametlikes keeleversioonides vt EUR-Lex: <http://eur-lex.europa.eu>

ELi avatud andmed

ELi avatud andmete portaal (<http://data.europa.eu/euodp/et>) võimaldab juurdepääsu ELi andmekogudele. Andmeid saab tasuta alla laadida ja taaskasutada nii ärilisel kui ka mitteärilisel eesmärgil

